

Møte onsdag den 19. februar kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 52):

1. Spørretime
 - muntlig spørretime
 - ordinær spørretime (nr.13)
2. Referat

Presidenten: Representanten Kristin *Halvorsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Den tidligere midlertidig fritatte vararepresentant for Nord-Trøndelag fylke, Tone *Løwe*, har igjen tatt sete.

Den innkalte vararepresentant for Buskerud fylke, Martin *Kolberg*, har tatt sete.

Med hjemmel i forretningsordenens § 26 fjerde ledd vil presidenten foreslå at det oppsatte ukeprogram for innværende uke endres slik at det berammede møtet i Lagtinget torsdag 20. februar utgår.

Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag. – Det anses vedtatt.

Representanten Per Roar Bredvold vil framsette et privat forslag.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg har på vegne av Thore A. Nistad, Henrik Rød og meg selv den ære å fremme forslag om fritak for årsavgift for stjålne biler fra det tidspunkt bilen ble stjålet, dersom bilen ikke kommer til rette.

Presidenten: Representanten Torstein Rudihagen vil framsette et privat forslag.

Torstein Rudihagen (A): Eg skal på vegner av Svein Roald Hansen og meg sjølv få lov å setje fram eit forslag om avgiftsfritak for kornbaserte mjølkeprodukt.

Presidenten: Representanten Carl I. Hagen vil framsette fire private forslag.

Carl I. Hagen (FrP): På vegne av Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg og meg selv vil jeg fremme forslag om å tydeliggjøre myndighetsansvaret for kraftforsyningen samt sikre virkemidler for å unngå rasjonering, forslag om tiltak for å sikre økt vannkraftproduksjon og forslag om tiltak for å sikre snarlig bygging av gasskraftverk i Norge.

På vegne av meg selv vil jeg fremme forslag om øyeblikkelig å sikre Teletopia AS tilgang til Telenor Mobil AS' nett, slik at det er mulig for Teletopia å tilby SMS-meldinger.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Lars Sponheim
- statsråd Svein Ludvigsen
- statsråd Victor D. Norman

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til landbruksminister Sponheim.

WTO-sekretariatet har lagt fram et forslag til liberalisering av WTO-regelverket for landbruk, som er ytterliggående, i den forstand at det vil rasere alt det vi kjenner av norsk landbruk. Det vil bety en dramatisk endring i hele distriktsstøtten, i muligheten totalt for å drive matvareproduksjon i Norge.

Jeg registrerer at også statsråd Sponheim mener at dette forslaget er dramatisk, og at det vil rasere norsk landbruk – ja sågar tror jeg han sa at det var bare å stenge døra på dagen. Det betyr at i dette spørsmålet vil det være mulig at Regjeringen kan få noe støtte ved å være hard i disse forhandlingene.

Mitt spørsmål til statsråd Sponheim er: Finnes det noen som helst realisme i at norske posisjoner i WTO-forhandlinger om landbruk har støtte og vil kunne realiseres, eller er det i praksis slik at man bokser i en dyne, så taper man, og så gir Regjeringen seg i siste runde – som den jo er kjent for i så mange andre forhandlinger?

Statsråd Lars Sponheim: Som kjent er det norske forslaget lagt fram innenfor de tidsfrister som var satt. En kan vel si om dette forslaget – som på det mest følsomme punktet reduserer tollsatser med 10 pst. – at det vel er det forslaget som er lagt fram i WTO-forhandlingene som forandrer minst på dagens situasjon.

Etter at dette forslaget ble lagt fram, har det fått tilslutning fra en del land. Det gjelder Sveits, Island, Israel og Sør-Korea. En nærliggende alliert, Japan, valgte å gå for EUs forslag – som går litt lenger – men tar noen forbehold.

Det er Regjeringens oppfatning at vi fortsatt skal stå på den norske posisjonen til WTO, og slåss for å få et resultat som er nærmest mulig den. Vi vet at den andre store maktblokken i disse forhandlingene, EU, har en posisjon som på mange områder er lik den norske, men som går litt lenger når det gjelder minstereduksjoner av tollsatser. Derfor var det noe overraskende for oss at WTO-administrasjonen, ved Harbinson, da de la fram sitt forslag, la seg så langt mot den amerikanske siden og mot Cairns-landene.

Det er ingen tvil om at uansett hvordan man dechiffierer dette forslaget til norske forhold, så er dramatikken

nesten total. Det vil i Norge ikke bli produsert noe i nærheten av det vi kjenner av landbruksvarer i dag. Derfor blir det viktig for Regjeringen – og jeg skal love at vi kommer til å prioritere det veldig høyt – å gjøre hva vi kan i disse forhandlingene for å bringe resultatet så nær den norske posisjonen som mulig, for det handler om livet til store deler av norske distrikter og bygder. Så dette blir det veldig viktig å prioritere for landbruket. Det er også i samsvar med Sem-erklæringen, som sier veldig klart at på de viktige landbruksproduktene skal vi ha effektive tollsatser for å beskytte norsk produksjon.

Øystein Djupedal (SV): Jeg ble ikke veldig beroliget av svaret. Jeg tror ikke WTO akkurat kikker i Sem-erklæringen og sier: Oi sann, dette var tunge argument! Derfor må det noe mer tyngde bak dette. Jeg må si jeg er urolig. Men jeg er beroliget fordi statsråden veldig klart sier at dette forslaget er dramatisk. Samtidig må jeg si at når vi ser de motkreftene som er, blir det veldig lett slik at det igjen er de store nasjonene som klarer å diktere verdenshandelen, diktere en liberalisering, både for dyrehelsen, for menneskehelsen og for mange andre med distriktsstøtte, noe som vil være dramatisk. Da må det finnes en plan B. For vanligvis er det slik at de store vinner. Det betyr at de små taper. Hva er da Regjeringens plan B når det gjelder dette?

WTO er en konsensusorganisasjon. Det betyr at alle land må være enige. Det betyr at også Norge, som en liten nasjon i dette, har mer tyngde, mer styrke enn det folketallet skulle tilsi. Derfor må det finnes en plan B fra Regjeringen. Hvis Regjeringen faktisk mener at dette er så dramatisk, så alvorlig for bosetting og landbruksproduksjon i Norge, må statsråd Sponheim også overfor Stortinget kunne si hva plan B er.

Statsråd Lars Sponheim: Jeg er urolig – jeg er mer enn urolig – for dette er en svært alvorlig situasjon. Det har jeg heller ikke lagt skjul på i noen av de kommentarene jeg på vegne av Regjeringen har gitt uttrykk for når det gjelder dette.

Det er klart at vi kommer til å bruke hele vårt kontaktnett og alle våre diplomatiske evner og muligheter for å søke flest mulige allianser. Det er vi for lengst i gang med. Det var et omfattende møte i Japan rett før helgen blant de store aktørene i dette forhandlingsløpet, som besluttet at dette utkastet til WTO-administrasjonen som Harbinson har lagt fram, ikke er grunnlag for videre forhandlinger. Så vi må kunne si at selv om Norge ikke var invitert til å delta der, var noen av våre allierte i disse spørsmålene, bl.a. Sveits, der. I så fall har vi vunnet første slag, og at vi ikke nå skal forhandle ut fra dette dramatiske forslaget fra WTO-administrasjonen. Det betyr at før forhandlinger kan komme i gang, må det foreligge et annet utgangspunkt, og fra vårt synspunkt et atskillig bedre utgangspunkt for å ha grunnlag for forhandlinger.

Plan B er å søke allianse med så mange land som mulig. I neste omgang må vi også å ha et samarbeid med EU, som på viktige områder er enig med oss. Vi skal

huske på at dette også er et dramatisk forslag for hele Europas landbruk.

Presidenten: Presidenten vil tillate tre oppfølgings-spørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp): Det er mange som heter Ødegård i Norge. Det kommer av at mange gårder ble lagt øde etter Svartedauen. Jeg vet ikke hva man skal kalle de gårdene som eventuelt blir lagt øde hvis Harbinsons forslag skulle gå igjennom – men kanskje Harrygård, eller noe lignende.

Jeg synes det er viktig at dette spørsmålet løftes opp fra en diskusjon om antall prosent, for dette er ikke rike land mot fattige land. Dette er industrijordbruk mot småskalalandbruk. Dette er et angrep på de landene i verden som har den mest desentraliserte jordbruksproduksjonen og den mest miljøvennlige jordbruksproduksjonen. Jeg tror det er viktig at man også fra den norske regjeringens side løfter fanen i diskusjonen om dette – løfter den ut over diskusjonen om bare posisjonene.

Jeg registrerer at landbruksministeren er bekymret, og at han også ser på muligheten for å vurdere flere alternativer, bl.a. å kreve et nytt grunnlag å forhandle på. Er det også et alternativ, dersom forhandlingene skulle ture i vei på den måten vi nå har sett, at Norge kan komme til å vurdere å si nei til den nye runden i WTO?

Statsråd Lars Sponheim: Det siste spørsmålet er det iallfall umulig å si noe om nå, fordi Norge har mange interesser knyttet til WTO som også er offensive i den forstand at vi har eksportinteresser. Det er også en diskusjon om hva offensive og defensive interesser er. Offensive interesser handler i denne sammenheng om eksportinteresser. Norge skal ivareta helheten. Men det er ingen tvil om at landbruksforhandlingene er viktige, for de er nøkkelen til også å finne løsninger på andre områder. Derfor er landbruket så viktig for mange land.

Det å tenke seg at vi ikke skal være med på å finne en løsning, er en tanke jeg ikke synes er viktig og riktig å tenke på det nåværende stadium. Vi må nå slåss for å få gode løsninger for landbruket, og samtidig ivareta våre offensive interesser på andre næringsområder.

Jeg er enig i det representanten gir uttrykk for når det gjelder de fattigste landenes interesser. De fattigste landene – spesielt de 48 MUL-landene – trenger preferanser til de rike landene. Skal preferansene være effektive, må det også være effektive tollsatser mot u-land, som har en voldsom leveringsevne av matvarer, f.eks. Argentina og Uruguay.

Presidenten: Aud Gaundal – til oppfølgings-spørsmål.

Aud Gaundal (A): I Norge er 3,5 pst. av arealet vårt dyrket. Det gir sjølsagt matproduksjon, men også kulturlandskap og ikke minst bosetting. Så er det en stor grad av sysselsetting knyttet til de 70 000 gårdsbrukene vi har. Vi har 30 000 i næringsmiddelindustrien. Vi har en stor mekanisk verkstedindustri som er knyttet til landbruket.

Det er transport, det er regnskapsføring og ikke minst turisme.

De forhandlingene som skjer, er av veldig stor interesse for hele landet, og sjølsagt mest i forhold til bosetting, for det er snakk om bygdene. Nå hører jeg at landbruksministeren sier at det er vanskelig å se konsekvensene av vedtaket, bl.a. dette med tollsatser, før sluttresultatet på importvern er på plass. Vil det bety at årets landbruksoppgjør ikke vil bli berørt av et eventuelt forhandlingsresultat?

Statsråd Lars Sponheim: Det vil gå lang tid før vi kjenner sluttresultatet av forhandlingene i WTO. Men Norge har for sin del levert en posisjon basert på at tollsatsene skal reduseres med minimum 10 pst. Det mener vi alvor med. Det innebærer at vi med dette forslaget har signalisert at vi vil ta del i forhandlingene. Det er mange som har spurt meg om hvorfor vi ikke så å si melder oss ut av WTO, nekter å levere posisjonspapirer eller slike ting. Vi trenger trafikkregler for verdenshandelen på alle områder, også for landbruket. Derfor er det viktig at vi får være med, med en reell posisjon.

Jeg har gitt uttrykk for, og det mener jeg, at jeg ser det vanskelig i en situasjon hvor vi vil ha troverdighet og aksept blant andre land for at vi mener alvor med vår posisjon som vi har levert til WTO, å gå i motsatt retning ved første anledning hjemme i forbindelse med jordbruksavtalen. Det betyr ikke at vi må begynne å gå noen raske skritt, eller noen skritt i det hele tatt, i retning av det som ligger i WTO, men vi kan ikke gå i motsatt retning. Det innebærer at jeg ser det som veldig vanskelig å øke målprisene ved årets jordbruksavtale når en konsekvens av det vi har forpliktet oss til nasjonalt i WTO, er det motsatte.

Presidenten: Øystein Hedstrøm – til oppfølgings spørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP): WTOs innspill er slått stort opp i mediene, og jeg ser at organisasjonene Bonde laget og Bonde- og Småbrukarlaget svartmaler, selv om vi alle vet at dette er et ytterpunkt. Det som WTO må finne frem til, er et minste felles multiplum, og vi regner med at det kan ligge omtrent på EUs innspill, men det kan være alvorlig nok. En reduksjon av internstøtten med 55 pst. kan bety mindre tilskudd og støtte til den norske bonde – på 5–6 milliarder kr.

Men vi har jo veldig store muligheter. Vi kan se på melkeproduksjonen i Norge, der hver bonde i gjennomsnitt får subsidier på 350 000 kr. Når det gjelder melkeproduksjon, har en melkebonde i Norge siden 1970-tallet hatt 12–14 melkekyr, og det var omtrent likt i Norden. Men svenskene har nå 30 melkekyr pr. bonde, danskene har 60, og finnene er på full fart fremover. I alle de andre nordiske landene tilpasser man seg virkelighetens verden (presidenten klubber). Skal man ikke se på struktur og gjøre noe når man har beregnet at man kan spare 3,5 milliarder kr i Norge ved å øke antallet kyr til 25 (presidenten klubber igjen)?

Presidenten: Øystein Hedstrøm må være så snill å høre når presidenten klubber. Når tiden er oppbrukt, er den oppbrukt.

Statsråd Lars Sponheim: Utviklingen i norsk landbruk går også i retning av at den volumproduksjonen vi har, som er spesielt følsom overfor disse tollsatsene, går i en mer kostnadseffektiv retning. Jeg kan vanskelig se for meg en utvikling der vi skal få – skal vi si – så store enheter, f.eks. i melkeproduksjonen, som det de har i Sverige, men all utvikling går i en slik retning, også elementer som lå i siste jordbruksavtale, f.eks. omsettelige melkekvoter. Det er også slik at unge bønder som nå satser langsiktig innenfor dette, nok ønsker å være mer robuste, i den forstand at de bygger større enheter, eventuelt deltar i samdrifter som bidrar til større enheter.

Men i forhold til WTO-regimet, som vi nå står overfor, er ikke dette noen tilpasning som betyr noe. Det er nok en dråpe i havet i forhold til de krav til kostnads- og prisreduksjoner som vi vil møte om dette Harbinson-forslaget skulle få gjennomslag. Så vi er helt avhengige av å legge tyngde i forhandlingene, som sikrer at vi får rammer for i det hele tatt å drive et landbruk i Norge selv om vi skulle satse på et enda mer kostnadseffektivt landbruk.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Jens Stoltenberg (A): Jeg har et spørsmål til statsråd Norman.

Arbeidsledigheten vokser nå kraftig. Siden regjeringsskiftet høsten 2001 har ledigheten vokst fra om lag 60 000 til nær 100 000 helt ledige. Det er 75 flere ledige pr. dag mens denne regjeringen har sittet med ansvaret. Spesielt alvorlig er det at det er en økning i antallet langtidsledige, de som går arbeidsledig lenge, at ledigheten blant unge øker, og at ledigheten nå igjen er på full fart opp blant minoritetsbefolkningen i Norge. Vi vet at ledigheten går lettere opp enn ned. Hvis ledigheten først er gått opp, fører det lett til utstøting og varig utestenging fra arbeidsmarkedet.

For Arbeiderpartiet er arbeid til alle den viktigste målsettingen i den økonomiske politikken, og vi mener at det er et veldig alvorlig problem at ledigheten nå vokser så sterkt som den gjør. Jeg går ut fra at Regjeringen også har som overordnet målsetting å holde ledigheten nede, og mitt spørsmål er: Er Regjeringens økonomiske politikk mislykket når man ikke greier å unngå økt ledighet?

Statsråd Victor D. Norman: Regjeringens økonomiske politikk er ikke mislykket. Arbeidsledigheten og økningen i den er sterkt foruroligende. Det viktigste arbeidet i den forbindelse er å forhindre at ledigheten stiger. Det har å gjøre med den generelle økonomiske politikken. Regjeringen har fått igjennom et stramt budsjett som allerede har bidratt til to rentenedsettelse, og som har bidratt til at kronekursen har sunket med 4–5 pst. i løpet av relativt kort tid, og derved har bidratt til at konkurransevnen for norsk næringsliv for første gang på lang tid er i ferd med å bli bedre. Vi har fått på plass et inn-

tektspolitisk samarbeid som gjør at lønnsutviklingen i Norge i inneværende år etter all sannsynlighet kommer til å bli vesentlig lavere enn den har vært tidligere. Gjennom disse tiltakene legger vi forholdene til rette for at færre skal få sine arbeidsplasser truet, og vi skaper grunnlag for nye arbeidsplasser.

Parallelt med det har vi iverksatt omfattende tiltak for å sørge for at ikke flere blir langtidsledige. Vi har styrket Aetat kraftig, mye kraftigere enn noen andre i Stortinget har foreslått, for å gi hjelp og veiledning til dem som blir ledige, for å få dem tilbake i jobb så fort som mulig. Vi har styrket Aetats tiltaksarbeid primært rettet inn mot dem som nylig er blitt ledige, for igjen å hjelpe dem tilbake i jobb så raskt som mulig for å forhindre at de går inn i langtidsledighet. Og når det gjelder tradisjonelle arbeidsmarkedstiltak, har vi konsentrert disse nettopp om de gruppene som er langtidsledige, som har spesielle problemer, for å forhindre at en langvarig situasjon med ledighet som de dessverre er kommet inn i, skal medføre at de faller utenfor arbeidslivet på varig basis.

Gjennom disse tiltakene har vi lagt grunnlaget for å forhindre at arbeidsledigheten skal vokse ytterligere, i den grad vi har kontroll over det – den internasjonale økonomiske utvikling har vi dessverre ikke kontroll over – og vi har lagt forholdene til rette for at arbeidsledighet ikke skal være noe man utsettes for i lengre tid.

Jens Stoltenberg (A): Regjeringen undervurderte lenge faren for økt ledighet. En rekke statsråder uttalte at det ikke var noen særlig grunn til bekymring, og de tiltakene Regjeringen nå setter i verk, kommer for sent og er for svake. Det trengs vesentlig kraftigere virkemidler for å sikre arbeidsplassene og unngå en historisk sterk nedbygging av industrien og andre konkurransutsatte norske bedrifter.

Det er gledelig at rentene går ned, men rentene går nå ned fordi arbeidsledigheten går opp. Og Arbeiderpartiet vil aldri godta at økende ledighet brukes som et virkemiddel i den økonomiske politikken. Målet må være at vi greier å gjenta det vi gjorde tidligere på 1990-tallet, da vi lyktes med å få både lavere ledighet og lavere rente samtidig. Økende ledighet for å få kontroll med kostnadsveksten i økonomien og få ned rentene er en svært dårlig økonomisk politikk, og jeg mener det er mislykket økonomisk politikk når man har en så kraftig vekst i ledigheten som denne regjeringen har administrert det siste året.

Statsråd Victor D. Norman: Virkeligheten blir ikke skapt av at man påstår noe som faktisk ikke er sant. Denne regjeringen har gjort mer for å skape arbeidsplasser, for å forhindre at folk skal bli ledige, enn mange tidligere regjeringer har gjort. Jeg har lyst til å minne om at det ikke er så veldig mange måneder siden regjeringen Stoltenberg hadde som utgangspunkt at privat næringsliv faktisk måtte godta at de systematisk skulle avgi arbeidsplasser for å styrke offentlig sektor. Vi skal ikke langt tilbake i tid for å komme til et tidspunkt da regjeringen Stoltenberg faktisk økte skattene for næringslivet, fordi man sa at det var viktigere å legge forholdene til rette for

offentlig sysselsetting enn å legge forholdene til rette for vekst og arbeidsplasser i privat næringsliv.

Hvis vi skal forhindre varig ledighet i Norge, må vi legge forholdene til rette for et vekstkraftig næringsliv. Det er ingen regjering som har gjort mer på det området enn regjeringen Bondevik II har gjort siden den tiltrådte.

Presidenten: Da har presidenten tenkt å tillate tre oppfølgingsspørsmål – først Hill-Marta Solberg.

Hill-Marta Solberg (A): Etter å ha hørt statsråd Normans svar om at den økonomiske politikken etter hans vurdering åpenbart er vellykket, etter også å ha hørt at vi har en sittende regjering som gjør mer enn noen tidligere regjeringer noen gang har gjort for å unngå ledighet, er mitt enkle spørsmål: Kan vi nå vente at ledigheten kommer til å gå ned?

Statsråd Victor D. Norman: Ingen kan utstede garantier for ledighetsutviklingen, i hvert fall ikke med det internasjonale økonomiske bildet vi har nå. Hvis Arbeiderpartiet ikke har tilstrekkelig kunnskap om det som skjer internasjonalt til å være klar over at vi ikke har full kontroll på dette området, får det være Arbeiderpartiets problem.

Det jeg sier, er at Regjeringens økonomiske politikk gir resultater i betydningen å styrke norsk næringslivs konkurransevne og legge forholdene til rette for å skape nye arbeidsplasser i Norge. På den måten legges grunnlaget for at vi fremover kan få så lav ledighet som det er mulig å få med de internasjonale rammevilkår vi arbeider innenfor. Men jeg kan ikke utstede noen garanti om den økonomiske utviklingen i USA eller i EU. Norge har en åpen økonomi. Så vidt jeg har forstått, har også Arbeiderpartiet vært tilhenger av at vi skal ha en åpen økonomi. Da er det en del av virkeligheten at det av og til skjer ting utenfor Norges grenser som ikke er helt gunstig for oss.

Presidenten: Carl I. Hagen – til oppfølgingsspørsmål.

Carl I. Hagen (FrP): Jeg har to oppfølgingsspørsmål.

For det første sa statsråden at det er i gang et inntektspolitisk samarbeid, som i seg selv er bra. Der skulle man ha hørt på våre forslag for ett år siden, så kunne vi kanskje ha hindret det kostbare lønnsoppgjøret ved å gi skatte- og avgiftslettelse i stedet. Vil Regjeringen nå være enig i at målsettingen for lønnsoppgjøret bør være et nulloppløp, kun med endring av datoene i avtalene – ingen andre endringer? Vil Regjeringen forhandle med partene ved å tilby skatte- og avgiftslettelse, slik at den positive utvikling når det gjelder eventuell kjøpekraft, sikres?

Mitt andre spørsmål er: Kan vi forvente at Regjeringen i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, hvis ledigheten fortsetter å vokse, vil stimulere økonomien og øke aktiviteten der man kan gjøre det, gjennom bevilg-

ninger fra staten, f.eks. i bygg- og anleggssektoren og andre sektorer?

Statsråd Victor D. Norman: Til det siste spørsmålet først: Revidert nasjonalbudsjett vil bli vurdert og utført ut fra den økonomiske situasjonen vi har i landet til enhver tid, og innenfor de rammer som handlingsregelen har trukket opp. Handlingsregelen er veldig klar på både hva budsjettet skal brukes til, og hva det ikke skal brukes til. Utover det vil jeg ikke kommentere det spørsmålet.

Når det gjelder spørsmålet om inntektspolitisk samarbeid, er jeg veldig glad for at representanten Hagen synes det er positivt at vi har fått det på plass. Nå er det inntektspolitiske samarbeidet ikke ment som et forhandlingsforum for den økonomiske politikken eller statsbudsjettet. Det er det regjering og storting som skal behandle, ikke partene i arbeidslivet. Men i det inntektspolitiske samarbeid har partene forpliktet seg til en lønnsutvikling som skal bidra til at vi får en lønnsutvikling mer på linje med våre handelspartnere. Det innebærer at det ikke er særlig rom for lønnsøkninger i inneværende år.

Presidenten: Øystein Djupedal – til oppfølgings spørsmål.

Øystein Djupedal (SV): Det må være tillatt å si at det er ganske forstemmende å høre en statsråd som er fornøyd med Regjeringens politikk, i en situasjon der hundre tusen mennesker er arbeidsledige. Hvis man spør disse hundre tusen menneskene om de er spesielt fornøyd med alle de tiltakene som ramses opp av statsråd Norman, vil jeg tro at de vil svare: Nei! Hva i all verden er dette – jeg har fremdeles ikke arbeid!

Det er klart at man greier ikke å skaffe arbeid over natten i den situasjonen som er nå, men virkeligheten er ikke slik som statsråd Norman beskriver. Virkeligheten er at denne regjeringen har svekket norsk næringslivs konkurransekraft ved at man bl.a. ikke har ønsket å presisere det pengepolitiske regimet, som har gjort at man har styrket kronen og ikke styrket norsk næringsliv. Jeg tror de fleste norske næringslivsledere vil være enige i dette. Norsk næringsliv er ikke spesielt konkurransekräftig pr. dato. Hovedsakelig skyldes dette at man har fått en ryggsekk ved at man har fått en sterk krone. Det betyr at dette vil være noe av det aller viktigste.

Men mitt spørsmål til statsråd Norman er følgende: Hva skal da være motoren for å få dette samfunnet i gang igjen, hvis ikke statsråd Norman vil si at staten kan være en slik motor, for noe må jo dra disse hjulene i gang igjen? Hundre tusen mennesker er uten sysselsetting, og vi har tusenvis av uløste oppgaver.

Statsråd Victor D. Norman: Jeg hadde håpet at representanten Djupedal hadde hørt etter hva jeg sa. Jeg sa ikke at jeg var fornøyd med situasjonen i det norske arbeidsmarked. Vi har altfor høy ledighet. Vi har en bekymringsfull situasjon. Men det jeg sa, var at jeg var fornøyd med Regjeringens økonomiske opplegg, som vil legge grunnlaget for at det faktisk blir arbeidsplasser

også utenfor offentlig sektor i Norge fremover. Hvis noen tror at arbeidsplassene i privat sektor ikke skapes gjennom en kombinasjon av skatteforhold, renteforhold, valutakurs og lønn, men tror at det finnes noen andre magiske måter å styrke norsk næringslivs konkurransevne på, ser de noe som norsk næringsliv ikke ser.

Norsk næringsliv snakker om konkurransevne, valutakurs, lønn, rente og rammevilkår i form av skatter og andre ting. Regjeringens økonomiske politikk gir resultater når det gjelder renteutviklingen, gir resultater når det gjelder valutakursutviklingen, gir resultater når det gjelder å få lønnsutviklingen i Norge under kontroll, og samtidig har Regjeringen gjennomført større skattelettelser for næringslivet enn noen annen regjering i Norge har gjort på veldig lang tid.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Lodve Solholm (FrP): Eg vil stille eit spørsmål til fiskeriministeren.

Nok ein gong opplever vi kappfiske og brottfiske av torsk i den nordlege landsdelen vår. Nok ein gong opplever vi at mottakarkapasiteten er svekt, og at dei kanskje får dårleg kvalitet.

I fjor opplevde vi det same. Det vart innført noko som heiter periodisering. No opplever vi også uro blant ein del grupper, spesielt dei gruppene som kanskje har andre fiskeslag å gå på. Dei vel kanskje å gå på t.d. sildefiske no, og når dei så skal ruste ut for å gå nordover på torskefiske, er 75 pst. av kvoten fiska opp. Dei er då prisgitte å fiske heile kvoten sin ut på hausten.

Ser statsråden dei problema som dette må føre til for desse båtane?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er et problem, hvis man kan kalle det det, at innsiget av torsk er særdeles høyt, og at tilgjengeligheten av fisk i Troms og Vesterålen er rekordhøy. Det gjør at noen føler trusselen om at kvotene skal bli tatt for tidlig, og det gjør at man i Lofoten frykter for at man ikke skal få sin andel av dem.

I tillegg er det slik, som spøreren refererer til, at noen har så mange rettigheter i norsk fiskeri at de ikke klarer å bestemme seg for hva de skal ta – om de skal ta sild eller torsk. Det betyr at dette er prioriteringer som fiskerne må få lov til å gjøre, og som vi politikere ikke skal gjøre. Derimot har vi periodisert fisket ut fra hensynet til at hele kysten skal få ta sin del – 25 pst. av kvoten – og vi snakker kun om flåten på 15–28 meter. Alle andre har garanterte fartøyskvoter og kan selv bestemme når de vil fiske.

Gruppen på 15–28 meter har vi periodisert med 25 pst. på høsten. Dette er et ønske fra industrien og fra fiskerne for å sikre at man også skal kunne ha et fiske i Finnmark utover høsten, og for å sikre at man kan ha bifangst av torsk på hyse- og seifisket. Hvis vi tar opp to-talkvoten, kan det få som konsekvens at hele sei- og hysefisket på høsten må stoppes, fordi man ikke har torsk til bifangst. Hensynet til industrien har gjort at vi har periodisert som vi har gjort. Overreguleringen er rekordlav.

Og så har jeg lyst til å si: Den reguleringen vi har gjennomført nå, er fullt og helt i tråd med de anbefalinger Reguleringsrådet kom med i desember, og Reguleringsrådet – fiskerne og industrien i fellesskap – har gitt oss dette rådet. Fra Fiskeridirektørens side var det lagt opp til et fritt fiske, med den konsekvens at når kvoten er tatt, så stoppes det. Men nå har fiskerne fått det slik de ønsket det.

Lodve Solholm (FrP): Eg veit at då statsråden tiltrjedde, hadde han som eitt av sine tre hovudpunkt at det skulle bli lønsemd i næringa. For ein del av desse fartøya, som har fleire rettar, som statsråden seier, er det jo ei kjend sak at dei har marginale kvotar. Skal dei klare å få lønsemd med båten sin, må dei ha moglegheit til å ta opp dei kvotane dei får tildelte, i ei tid då det også er god pris, og i ei tid då det kanskje også er lønsemd i sjølve utføringa av fisket fordi fisken står nær oppunder land og ikkje langt til havs, fordi ein har korte føringsavstandar osv. Det gjer at desse får problem når vi kjem til hausten. Dei har kanskje ikkje teke noko av torskekvoten sin i vår, men skal ta heile torskekvoten sin om hausten. Då får vi eit kappfiske, kanskje med dårleg kvalitet, fisket går føre seg langt til havs osv.

Det er riktig at næringa står bak. Men når ein ser at det ikkje fungerer, går det an å rette litt på det.

Statsråd Svein Ludvigsen: Ja, det er riktig at jeg sa at lønnsomheten må bedres – fra fjord til bord – og at det skal bli enklere å være fisker. Det betyr at fiskerne må få større muligheter til å tilpasse seg driften. Det gjør de. Men vi må ikke regulere fisket slik at vi prioriterer dem som har flest rettigheter og best muligheter.

Når sildefiskerne nå klager over at statsråden ikke kan holde igjen noen torskekvoter til de har fisket det de har rett til med hensyn til sild, så blir det galt. Når lønnsomheten skal legges til grunn, må vi se til at industrien også har muligheter til å ha en helårig drift. Med det gode fisket vi nå har, betyr det faktisk at vi tillater at hele torskefisket er unnagjort i løpet av vintersesongen. Det betyr at industrien ikke har råstoff og kan forsyne markedet utover høsten. Det betyr at andre deler av Norge, spesielt Finnmarkskysten, vil stå uten råstoff til høsten hvis vi skal prioritere som det man ber om.

Men igjen – dette var vurderinger som ble gjort i Reguleringsrådet, og jeg har fulgt Reguleringsrådets anbefalinger til punkt og prikke.

Presidenten: Presidenten vil tillate to oppfølgings-spørsmål – først Åsa Elvik.

Åsa Elvik (SV): Reguleringsrådet gir råd, men ein er ikkje forplikta til å følgje dårlege råd. I spørjetimen i fjor – litt seinare enn på denne tida – var vi like bekymra som vi er i år.

Det som spørsmålsstillaren ikkje peika på, var at samstundes som ein overregulerer med omsyn til kystfiskarane – når dei kan få lov til å levere torsk – har ein oppheva det ein kallar periodisering for havfiskeflåten. Ein har

altså pålagt kystfiskarane å sørgje for at industrien har jamn tilgang på råstoff. Vi er i dag i ein situasjon der den eine fiskaren kappfiskar med den andre av frykt for ikkje å få lov til å levere, eller av frykt for at totalkvoten blir teken opp før fiskaren har fått lov til å ta sin del. Vi hadde akkurat den same situasjonen i fjor.

Eg lurar på om det ikkje er på tide å tenkje heilt nytt. Er det ikkje på tide å seie at tida for overregulering er forbi, og at vi er nøydde til å innføre nye former for regulering? Og er det ikkje på tide å ta signala og vurdere om ein kanskje må sjå på nye reguleringar også for 2003?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er all mulig grunn til å ta med seg erfaringene fra foregående år, men jeg synes det er all mulig grunn til å lytte til næringen selv. Det vi gjorde i høst, var nettopp å lytte til næringen. Vi opphevet periodiseringen for alle grupper, unntatt for flåten på 15–28 meter. Alle de andre har garanterte kvoter, og på den måten kan de planlegge sitt eget fiske og i samarbeid med industrien se til at de har produksjon hele året. På den måten kan de hente ut en høyere pris.

Når det gjelder overregulering, er lovreguleringen lavere enn noensinne. Fra myndighetenes side hadde vi lagt opp til en overregulering på 3 pst. og ingen periodisering. Det bad industrien og næringen selv om å få slippe, og de foreslo det reguleringsregimet vi har lagt opp til – så det å lytte til næringen kan jo være så ymse. Skal jeg lytte til det Reguleringsrådet, som er det fremste rådgivende organ vi har, anbefaler meg midt i desember, eller skal jeg lytte til det de sier i januar og februar?

Presidenten: Steinar Bastesen – til oppfølgings-spørsmål.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren: Når det er vedtatt periodisering, skal 30 pst. av torskekvoten fiskes i desember. Hva har fiskeriministeren tenkt å gjøre for å sikre at 30 pst. blir fisket av kystflåten og med konvensjonelle redskaper, i stedet for at dette blir fisket av havfiskeflåten, dvs. av trålerne, som skulle være et supplement til kystfiskeflåten? Hva har fiskeriministeren tenkt å gjøre for å sikre det?

Statsråd Svein Ludvigsen: Nå er jeg litt usikker på hva spørsmålsstilleren refererer til, både når det gjelder presenter og fordelingen mellom flåtegruppene. Men det som kan sies, er at fordelingen mellom havfiskeflåten og kystfiskeflåten ligger fast. Det har det for så vidt vært bred enighet om, og den ligger fast.

Så har man delt kystfiskeflåten i fire grupper, den såkalte Finnmarksmodellen, for å unngå at det lekker fisk fra de små til de store. Det er noe nytt. Tidligere har det vært anledning til å overføre fisk fra små til store båter, og det har vi stoppet. Men det er altså slik at overreguleringen er 10 pst. for fartøyene på 15–28 meter, og så er det 25 pst. periodisering for den samme flåtegruppen, dvs. at vi sikrer fisk utover høsten. Men problemstillingen, slik den reises, har jeg litt problemer med å få tak i.

Men la meg få lov til å si noe i tillegg: Råfiskloven er et instrument som fiskerne og fiskernes salgsorganisasjoner kan bruke, og de bruker den nå i tilknytning til gjennomføringen av fisket i Lofoten gjennom ukekvoter.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Trond Giske (A): Jeg har et spørsmål til arbeidsministeren.

Victor Norman sa her tidligere i dag at det viktigste målet for Regjeringen i den økonomiske politikken er at arbeidsløsheten ikke øker. Nå øker arbeidsløsheten, og den øker dramatisk. Hvis det er det viktigste å unngå at det skjer, må man kunne konkludere med at politikken er mislykket. Enhver regjering må finne seg i, bakom alle ordene, å bli målt på sine resultater. Resultatet er at hver eneste dag, fra mandag til fredag, har, mens denne regjeringen har sittet, i gjennomsnitt 100 nye mennesker gått ut i arbeidsløshet. Og for hver som blir arbeidsløs, er det kanskje fem–ti stykker som er utrygge med hensyn til jobben sin. 250 000 frykter at de skal miste jobben i 2003.

Mitt spørsmål er: Ser Victor Norman at dette er alvorlig?

Statsråd Victor D. Norman: Først: Hvis det er slik at enhver regjering som i en periode opplever at arbeidsløsheten stiger, er mislykket, må vi konstatere at det har vært utallige arbeiderpartiregjeringer etter krigen som har vært mislykket, f.eks. regjeringen Harlem Brundtland fra 1986 og utover – bare for å ha sagt det. Jeg vil ikke påstå at regjeringen Harlem Brundtland ikke var opptatt av arbeidsledigheten.

Vi er opptatt av arbeidsledigheten, men vi må huske på at det har skjedd en del ting, bl.a. har vi vært gjennom en lang periode fra midten av 1980-tallet og frem til nå med en voldsomt kraftig vekst i offentlig sysselsetting og en systematisk svekkelse av konkurransevilkårene for det private næringsliv. Jeg tror vi alle etter hvert innser at skal vi skape varige arbeidsplasser i Norge, må vi ha en bedre balanse mellom offentlig og privat sektor. Da vil det i en periode være slik at vi må ta et krafttak for å styrke konkurransevilkårene og rammevilkårene for næringslivet, hvis vi skal kunne skape en bærekraftig utvikling i arbeidsmarkedet. Så hvis vi mener alvor med å ta de arbeidsledige og arbeidssøkende høytidelig, kan vi ikke bare pøse på med stillinger i det offentlige for å holde ledigheten nede på kort sikt, for da skaper vi økt ledighet på lengre sikt.

Det Regjeringen har gjort, er å legge opp til en bedre balanse mellom offentlig og privat sektor, og legge til rette for at en utvikling som startet midt på 1980-tallet og har fortsatt frem til i dag, skal snus, slik at næringslivet får rammevilkår som gjør at det blir lønnsomt å starte ny virksomhet i Norge, og som innebærer at vi får lønnsutviklingen i Norge under kontroll og kommer på linje med våre handelspartnere. Det innebærer altså at vi gjennom en vanskelig omstillingsperiode kan få en rente- og valutakursutvikling som gjør at næringslivet kan klare seg.

Det er den eneste politikken vi kan føre i dette landet hvis vi virkelig mener alvor med at vi skal ha lav arbeidsløshet, ikke bare på kort sikt, men også på lengre sikt.

Trond Giske (A): Statsråden snakker om å ta et «krafttak» i økonomien, men det kan ikke være meningsfullt at det er 40 000 nye arbeidsløse som skal ta det krafttaket for å få orden i norsk økonomi. Det fører også til et voldsomt samfunnstap at hundre tusen går ledig i stedet for å gjøre fornuftige oppgaver i det norske samfunnet. Mest alvorlig er det at arbeidsløsheten for hver enkelt ikke bare rammer nettverk, sosial prestisje og trygghet, men det rammer familieøkonomien, og det rammer barna som er i familier som taper inntekt i familieøkonomien. I tillegg har denne regjeringen kuttet på det som de arbeidsløse får. Med de vedtakene som ble gjort her før jul for statsbudsjettet for 2003, vil en person med gjennomsnittlig inntekt, som går arbeidsløs et helt år, tape 15 000–20 000 kr i sin økonomi. Og så sa Victor Norman i stortingsdebatten den 12. desember: Ja, dette øker presset på den enkelte for å komme seg ut i arbeid.

Er dette en rettferdig politikk?

Statsråd Victor D. Norman: Det siste er sitatfuske. Det jeg sa, var at kombinasjonen av omlegging av dagpengereguleringen, tettere oppfølging fra Aetats side og bedre rådgivning alt i alt vil føre til at den enkelte raskere kommer ut i arbeid, og det er den enkelte arbeidstaker tjent med. Jeg håper at representanten Giske er enig i at målet med arbeidsmarkedspolitikken er å få folk tilbake i arbeid, ikke å holde folk arbeidsledige.

Samtidig er det slik at de endringene vi foretok i dagpengereguleringen, er omstridt, men alt i alt er det vår vurdering at den typiske arbeidsledige ikke kommer nevneverdig dårligere ut. Derimot vil den gjennomsnittlige arbeidsledige raskere komme tilbake i arbeid. Det er det som er mitt prinsipielle svar også: Ja, jeg er like opprørt og bekymret over det høye antallet arbeidsledige som Giske er, men jeg er, i motsetning til Giske, først og fremst opptatt av at folk skal komme raskt tilbake i arbeid, og det hadde jeg jo håpet at også representanten Giske var enig i.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Eirin Faldet.

Eirin Faldet (A): Jeg registrerer at for hver gang statsråden blir konfrontert med de triste tallene når det gjelder arbeidsløshet, klarer han på en elegant måte å skyldte på Arbeiderpartiet. Jeg vil si det på en folkelig måte: Nå må statsråden slippe skjortene til moren sin og ta ansvar.

Barnas situasjon påvirkes i stor grad av familiens økonomi. Jeg vil vinkle det dit, for mitt ståsted er barne- og familiepolitikken. Blant de 20 000 barna som Regjeringen selv har dokumentert lever på fattigdomsgrensen i Norge, er det barn av arbeidsløse foreldre, det er barn av ikke-vestlige innvandrere og det er barn av enslige forsørgere. Svært mange barn lider under at de ikke kan

være med på sosiale aktiviteter, og årsaken til det er nettopp at foreldrene er arbeidsløse, de har rett og slett ikke råd til å la barna delta i slike viktige aktiviteter.

Hva vil statsråden gjøre konkret for å forhindre at barn vokser opp til en ytterligere fattigdom?

Statsråd Victor D. Norman: Svaret gir seg vel selv. Statsråden vil, som Regjeringen for øvrig, gjøre alt han kan for å forebygge arbeidsledighet og for å få folk som blir arbeidsledige, så raskt som mulig tilbake i arbeid. Jeg har tidligere diskutert de tiltakene vi gjennomfører både for å forebygge arbeidsledighet og for å skape nye arbeidsplasser. Jeg har tidligere omtalt den politikken vi fører for at folk som er så uheldige å bli arbeidsledige, skal komme raskt tilbake i arbeid. Og det er den beste politikken vi kan føre, for faktisk også å hjelpe barna til dem som er så uheldige å bli arbeidsledige.

Så ønsker ikke jeg på noen som helst måte å skyld på Arbeiderpartiet. Det jeg sier, er at den enkle løsningen på arbeidsledighetsproblemet som består i hele tiden å øke sysselsettingen i offentlig sektor og legge økte byrder på det private næringsliv, hjelper på kort sikt, men det kommer til å skape mange flere ledige på lengre sikt, som vi har sett f.eks. i Sverige, og det kommer i så fall til å føre til at vi får mange flere barn med arbeidsledige foreldre om fem–ti år.

Presidenten: May Hansen – til oppfølgingsspørsmål.

May Hansen (SV): Jeg er også opptatt av de arbeidsledige. Statsråden sier disse skal «raskt tilbake i arbeid». Arbeidsledigheten i Østfold øker, som ellers i landet, formidabelt, og jeg har fått enkelte henvendelser om at arbeidsledige ikke har fått et eneste jobbtilbud på over ett år. Det meldes også om forsinkede utbetalinger av arbeidsledighetstrygd. Livssituasjonen for de arbeidsledige blir uforutsigbar og uverdlig, og dette er uakseptabelt. Det er en meget stor belastning for dem det gjelder, og for familier og barn, som også Eirin Faldet var inne på.

Daghøyskoler rundt omkring i landet er et meget godt tilbud til mange som ønsker å komme tilbake til et arbeidsliv. Dette har jeg tatt opp med statsråden før. Disse skolene trues nå med nedleggelse på grunn av reduserte statlige tilskudd. De to tingene jeg har tatt opp nå, henger dårlig sammen med statens beskrivelse av Regjeringas aktive politikk overfor de arbeidsledige, og jeg ønsker nå å høre hva statsråden konkret vil gjøre med disse to tingene.

Statsråd Victor D. Norman: Når det gjelder konkrete tiltak for å hjelpe enkeltpersoner som blir arbeidsledige, handler det først og fremst om hvilke rammevilkår Aetat får, hvordan Aetat skal jobbe, og hvilke tiltaksprogrammer de har tilgang til. Vårt syn er, og vil fortsatt være, at Aetat har de beste forutsetninger for å vurdere hva slags tiltak den enkelte skal tilbys, og hva slags programmer som skal inngå i Aetats virksomhet. Derfor kommer jeg fortsatt til å stole på ledelsen i Aetat når det gjelder hvilke konkrete kurs, hvilke konkrete opplegg, hvilke

konkrete skoler som skal trekkes inn i tiltaksarbeidet. Og det er en del av Regjeringens arbeid for delegering og desentralisering. Vi har styrket Aetat, vi har omorganisert Aetat, vi har gjort mer for Aetat enn noen andre har gjort, i hvert fall de siste åtte–ti årene. Vi har styrket Aetat mer enn noen andre i Stortinget har foreslått, og det er fordi vi ser Aetat som et helt sentralt redskap i arbeidet for at de som er så uheldige å bli arbeidsledige, faktisk skal få et godt tilbud fra det offentlige. Vi har langt igjen å gå før tilbudet er perfekt, men det er bedre.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp): Jeg har et spørsmål til fiskeriministeren.

Denne regjeringen synes såre fornøyd med den økonomiske politikken Regjeringen har ført, og også med den arbeidsmarkedspolitikken den har ført, til tross for at arbeidsledigheten er sterkt stigende. Det er vel ingen som er uenig i at rente og kronekurs er av betydning, men det noen av og til spør seg om, er hvilken næringspolitisk strategi denne regjeringen har i forhold til å ta vare på eksisterende arbeidsplasser og også å skape nye arbeidsplasser. Det er ikke å ta for hardt i å si at det er noen av oss som savner en mer aktiv og målrettet næringspolitikk i forhold til arbeidsplassene utover i landet. Et eksempel som vi ser i disse dager, er den alvorlige situasjonen som norsk fiskeindustri er i. Den er så alvorlig at vi faktisk kan risikere å møte en situasjon der fiskerne ikke får levert fisken sin, fordi mottaksanleggene enten er nedlagt eller står i fare for å bli nedlagt.

Spørsmålet er rett og slett: Hvilken næringspolitisk strategi har Regjeringen og fiskeriministeren i forhold til den alvorlige situasjonen en har i fiskeindustrien, og de arbeidsplassene som er knyttet til fiskeindustrien?

Statsråd Svein Ludvigsen: La meg ta først dette med leveringsproblemene i fiskeindustrien. I en spørsmålsrunde vi hadde tidligere, ble det vist helt klart at det ikke er det som er problemet. Faktisk er det slik at det kjøpes for fullt, og problemet er at fisk nå mottas så raskt at kvotene blir tatt for tidlig opp.

Når det gjelder fiskerinæringens utfordringer, er de betydelige. Det er ingen tvil om det. Markedsproblemer er én side av det. Det er strukturproblemer både på fangstsiden og på produksjonssiden. Det er overkapasitet som gjør at lønnsomheten blir dårlig. Arbeidskostnadene er slik at norsk fiskeindustri taper. Et eksempel er at det koster 3 kr å skjære fisk i Kina mot 15 kr i Norge. Fra Regjeringens side fører vi en aktiv politikk som skal motvirke de problemer vi møter i så henseende. Når det gjelder en del av det som foregår på kysten, viser jeg til at vi i forrige uke kom med forslag om å innføre verftsstøtte.

Når det så gjelder den økonomiske politikken, er fiskerinæringen ikke annerledes innrettet enn annen næring. Vi må føre en politikk som gjør at kronekursen går ned. Renteproblematikken og skatte- og avgiftspolitikken er så avgjort med på å skape rammebetingelser for fiskein-

dustrien som for all annen industri. Vi gjør en stor innsats gjennom avgiftspolitikken og på eksportsiden, slik at vi eksporterer til ca. 150–160 land. Utviklingen er ikke bare negativ. Regjeringen har ført en meget aktiv politikk for å fjerne de handelshindringer som har vært på laks de senere år, og har lyktes med det. Det er en rekke aktiviteter og forslag på gang, ikke minst når det gjelder de næringsrettede virkemidlene, som Regjeringen skal komme tilbake til i løpet av våren. Vi satser på forskning i betydelig grad for å utløse det verdiskapingspotensialet som er der. Jeg er derfor optimistisk på marin sektors og fiskerinæringens vegne.

Marit Arnstad (Sp): Den situasjonen som fiskeindustrien er oppe i, er en akutt situasjon. Kart viser at en rekke fiskeribedrifter over hele Finnmark og Troms står i fare for å opphøre eller har gått konkurs. Det er greit nok at Regjeringen på ethvert spørsmål om næringspolitisk strategi svarer med rente, kronekurs og skatt, men det er ikke det som nå er mitt spørsmål. Det som nå er mitt spørsmål, er hvilken aktiv og målrettet næringspolitisk strategi Regjeringen har for å møte de helt akutte problemene man nå ser i norsk fiskeindustri. Da holder det ikke bare å snakke om de økonomiske rammebetingelsene, da vil jeg høre hvilken næringspolitisk strategi Regjeringen ønsker framover. Verftsstøtten og forskning er for så vidt greit nok. Men jeg tror ikke at det kommer til å løse de akutte problemene man ser i fiskeindustrien akkurat her og nå, og derfor må jeg bare gjenta spørsmålet: Finnes det noen næringspolitisk strategi, og hva går den i tilfelle ut på i forhold til fiskeindustrien?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er ingen tvil om at det føres en aktiv næringspolitikk fra Regjeringens side. Jeg nevner og refererer til det vi diskuterte for litt siden i forhold til gjennomføringen av fisket. Det er klart at gjennomføringen av fisket er en viktig del av rammebetingelsene for industrien. Når jeg nå blir kritisert fra forskjellig hold for at vi regulerer og ser til at industrien i Finnmark og langs kysten kan ha en produksjon året rundt i stedet for at vi skulle ta opp hele kvoten i løpet av noen korte vintermåneder, så vil jeg si at det vi her gjør, er av avgjørende betydning for å opprettholde en industristruktur. Når vi nå gjør ting i forhold til struktur, tilpasser kapasiteten både i forhold til fangst og industri, er det av avgjørende betydning for å opprettholde en livskraftig fiskeindustri.

Jeg minner om at det kartet som sikkert nå ble vist fram, først og fremst er knyttet til større filetindustribedrifter, og det er faktisk en del industribedrifter i f.eks. Hammerfest og Vesterålen som har tatt tunge investeringer på teknologisiden, som gjør at de er livskraftige.

Presidenten: Det blir to oppfølgingsspørsmål – først Bendiks H. Arnesen.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg registrerer statsrådets svar, men jeg tror ikke at kystbefolkningen kan slå seg til ro med slike svar.

Den akutte situasjonen i fiskeindustrien er i stor grad skapt av dramatiske endringer i rammebetingelsene for norsk eksportindustri, slik statsråden riktignok sier. Men det kan ikke være rett å bruke en slik situasjon for å foreta en omfattende restrukturering av denne næringen. Dette strider mot alle politiske mål som er uttalt både her i huset og andre plasser, i forhold til næringen og Kyst-Norge.

Da vil jeg spørre: Hva vil statsråden sette inn av konkrete, selektive virkemidler for å forhindre at kysten, bo-settingen og næringslivet langs kysten legges øde, og for å hjelpe fiskeindustrien over denne kneika? Det har vi gjort før, og jeg spør om hvilke virkemidler man vil sette inn.

Statsråd Svein Ludvigsen: For det første er det den økonomiske politikken som skal få ned kronekursen, og som skal få ned renten. Dernest er det en betydelig innsats på markedssiden for å åpne opp for markeder gjennom WTO-forhandlingene, gjennom den utvidelsesprosessen som foregår, og jeg refererte også til den vellykkede politikken som Regjeringen har ført for å få bort den ekstra straffetollen på laks. Et av de mer gjennomgripende tiltak vi setter inn, er å få til en regulering av fisket som gjør at industrien kan ha en produksjon året rundt og på den måten kan levere kvalitet året rundt til et marked som spør etter fisk mer enn fire måneder på vinteren. Dernest er det ikke tvil om at lønnsomheten påvirkes av at vi har en overkapasitet både i flåte og industri, og vi må ta de belastningene som er, og bidra her, spesielt siden industrien og fiskerne selv ber om det og ønsker å være med på å finansiere strukturtilpasninger. Dernest fører vi en politikk som går på de generelle rammevilkårene til næringslivet, på kunnskap og kompetanse, og det er en rekke andre tiltak som jeg hadde tenkt å nevne hvis tiden hadde strukket til.

Presidenten: Åsa Elvik – til oppfølgingsspørsmål.

Åsa Elvik (SV): Eg må innrømme at eg synest det er ganske godt gjort av statsråden å klare å vere optimist i den situasjonen vi har i dag.

På førstesida av Fiskeribladet den 31. desember var overskrifta «Dramatisk nedtur». I går stod leiaren i Noregs Fiskarlag, Reidar Nilsen, fram, og over heile førstesida av Fiskeribladet stod det at «Reidar roper krise». Eg trur det er den stemninga veldig mange langs kysten faktisk føler på.

Vi har problem i alle ledd i næringa i dag: låge førstehandsprisar, dårleg marknadstilgang, lågare etterspørsel, høg kronekurs osv. Vi ser konsekvensane av dette i dag, og eg synest det er godt gjort av statsråden å vere optimist i ein slik situasjon.

Norges Råfisklags ferskaste tal syner at vi er på veg til å gjere oss sjølv til råvareleverandørar i forhold til norsk fiskerinæring. Graden av foredling går ned, vi eksporterer ei stadig større mengd fisk, men får stadig mindre igjen for det.

(Elvik)

Då lurer eg på: Synest statsråden verkeleg at dette er greitt? Synest han det er greitt av overkapasiteten, som han peikte på, berre skal bli riven vekk med eit pennestrøk og tilfeldige konkursar langs kysten?

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er nettopp det jeg prøver å understreke, at jeg forsøker å gjøre noe med problemet, og at vi tar noen grunnleggende grep for å komme ut av de problemene som er der. Men jeg vil advare mot at vi nå skulle tegne et krisebilde av marin sektor og norsk fiskerinæring, for det er for ensidig. Vi har industribedrifter som investerer og går med plusstall. Vi har satsing på kunnskap og teknologi som gjør at de som er flinkest – de som utfordrer de skarpeste hjernene og de flinkeste hendene – de lykkes.

Men vi har problemer på enkelte områder. Nå prøver man å fremstille det som et problem at innsiget av torsk er rekordstort for øyeblikket, og så ber man meg om å regulere det på en måte som gjør at vi skal ta opp torsken i løpet av noen korte måneder, og så skulle vi legge kysten død resten av året. Så det må være en litt konsistent argumentasjon også fra dem som nå tegner bare krisebilder. Det er for ensidig, og det er nødvendig å foreta noen grep, som jeg har redegjort for her. Det registrerer jeg at ikke minst SV er imot. Men hva er deres løsning?

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til landbruksministeren.

En større og større del av norsk landbrukspolitik vil bli bestemt utenfor den norske nasjonalforsamlingen i årene som kommer. Vi har EØS III artikkel 19 og WTO-forhandlingene, og vi vet at det vil være større innslag av marked etter som tiden går. Vi ser nå ut fra WTO-forhandlingene at det skjer svært lite konkret i Norge for å tilpasse seg virkelighetens verden.

Vi står foran et jordbruksoppgjør. Dette jordbruksoppgjøret mener mange er antikvert og ikke bør fortsette slik som det har vært de siste årene. Skal man ha administrerte priser og målpriser når man etter hvert skal preges mer av markedet?

Det er også snakk om at dette jordbruksoppgjøret skal gå over to år, og da vil man ikke ha den nødvendige fleksibilitet, mener mange. Vil man ta hensyn til dette i årets jordbruksoppgjør, eventuelt ta enkelte sektorer ut av jordbruksavtalen?

Statsråd Lars Sponheim: Jeg har ingen problemer med å dele den oppfatning som Hedstrøm her gir uttrykk for, at det er mange forhold som legger et hardt press på norsk landbruk for tiden. Det er ytre forhold, som vi har berørt tidligere i denne spontanspørretimen i forbindelse med WTO. Vi vet at vi vil få økt import gjennom det vi har forhandlet fram i EØS, og samtidig har vi åpenbart mye press også innenlands i Norge. Det gjelder kampen om budsjett penger, det gjelder kampen mot grensehandelen osv., som gjør at det også er grenser for hva vi kan få

til av innenlandske virkemidler for å holde oppe en landbruksstruktur og en økonomi i landbruket som er ønskelig. Det betyr at den rasjonalisering som foregår innenfor de tradisjonelle volumproduksjonene, og som har pågått over flere år, fortsetter – og ikke med mindre fart, ser det ut til. Så jeg tror det er en meget feil virkelighetsoppfatning å tro at det ikke her kommer til å skje meget store forandringer, og vil komme til å gjøre det framover. Det vil vi nok også se når vi nå fram mot jordbruksavtaleforhandlingene skal se på hvor mange søknader vi bl.a. har om midlene fra jordbruksavtalen.

Men det er ikke et tilfredsstillende svar for en landbruksminister bare å administrere nedgang i antall bønder i dette landet, selv om de som da blir igjen, får en større produksjon og kanskje tar vare på alt arealet. Vi må også ha et alternativ hvis vi skal ta vare på norske bygder. Derfor arbeider Landbruksdepartementet nå veldig hardt med å bygge en alternativ strategi, ikke bare for å vedlikeholde en volumproduksjon med færre antall bønder som skal produsere dette volumet, men hvordan vi i økende grad skal få flere av de bøndene som ikke vil stå i volumproduksjon, over på annen produksjon, enten det er innenfor tradisjonelt landbruk eller annen næringsvirksomhet på gårdene. Det gjør at vi om få dager bl.a. vil åpne for melkeproduksjon utenfor kvotesystemet for dem som vil bygge et gårdsmeieri og foredle selv. Vi vet at vi hadde et eksempel på det for noen år siden, hvor bl.a. representanten Hedstrøm engasjerte seg sterkt for et slikt. Det vil bli fullt lovlig, og jeg tror mange snuser på den muligheten. Så vi har alternative strategier som gjør at noen også kan satse nytt og utradisjonelt i landbruket, og da tror jeg vi skal kunne klare å få en summasjon som er bra, færre i volumproduksjon, flere i alternativ produksjon.

Øystein Hedstrøm (FrP): Det er helt klart at vi må ha en relativt rask utvikling, og flere og flere sier nå at det må skje ting før det tollbaserte vernet faller. Det vi kan få på plass før, vil gjøre at større deler av det norske landbruket kan overleve. Når det gjelder omsetning av landbrukseiendommer, går det på konsesjonsregler, og også innenfor lov om ervervsmessig husdyrhold går det på konsesjonsgrenser. Vi vet at vi har 4 000 byråkrater som administrerer ordninger etter jordbruksavtalen, og det fordyrer landbruket. Vi har markedsreguleringsordninger som fordyrer, og vi har kanaliseringspolitikken. Det er veldig mange ting som en må se på på relativt kort tid for å få til de nødvendige endringene, slik at vi får et robust landbruk i fremtiden. Spesialiteter er vel og bra, men vi må også ha den tradisjonelle produksjonen med oss, bulkproduksjonen.

Mener ikke landbruksministeren at for å beskikke vårt bo og ha en seriøs landbrukspolitik må vi nå ta høyde for dette?

Statsråd Lars Sponheim: Og det gjør vi. Jeg ser for meg en treleddet strategi framover.

Den første strategien er å sikre en mer robust tradisjonell volumproduksjon. Det vil nok, slik vi har sett det

over mange år, skje ved færre produsenter. Jeg har tidligere vist til prognoser som viser at om vi holder overføringsnivået uendret i landbruket, men med en liten inntektsvekst, vil vi løpet av en tiårsperiode gå fra 60 000 til 40 000 driftsenheter i den tradisjonelle volumproduksjonen.

Den andre strategien er å unngå at de fleste av dem som ikke lenger kan være i den tradisjonelle volumproduksjonen, skal få en forsterket og målrettet innsats for å få fram gode alternativer, både innenfor tradisjonelt landbruk og matproduksjon og når det gjelder andre næringsalternativer på gårdene. Her åpner det seg mange muligheter. Bioenergi er et område som er tydelig for mange flere etter denne vinteren.

Det tredje området er en mer aktiv politikk for de mange eiendommer som ikke er næringsseiendommer, om en kan si det sånn. Det er i dag 180 000 landbrukseiendommer og 60 000 driftsenheter. Men det er mange som ønsker å leve for gårdene, om ikke av gårdene, og vi bør ha en mer aktiv politikk for det – for bygdenes beste også.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Aud Gaundal.

Aud Gaundal (A): Med unntak for Fremskrittspartiet mener jeg alle politiske partier her i Stortinget har som mål at vi skal berge en størst mulig grad av dagens bosettingsmønster. Landbruket er en viktig del av det, og jeg tror at disse partiene også er interessert i at vi skal ha en norsk matvareproduksjon.

Statsråden sier til Nationen at norske bønder har en tendens til å si at landbruksministeren truer dem, men at det faktisk er Regjeringa og landbruksministeren som er det viktigste verktøyet.

Mitt spørsmål blir: Er det politisk vilje til å vri en del av virkemiddelbruken, slik at vi kan opprettholde norsk landbruk og bosetting? Og hva med de små, marginale bruka vi har på Vestlandet og i Nord-Norge?

Statsråd Lars Sponheim: Det er ingen tvil om at i de alvorlige og krevende forhandlingene vi nå står overfor internasjonalt, er det viktig at norsk landbruk samlet stiller opp bak en regjering som er innstilt på å slåss for at vi skal ha størst mulig handlingsrom for en nasjonal politikk på disse områdene. Og det tror jeg det er en bred forståelse for. Jeg opplever det også slik fra Stortingets side at vi har felles interesser i å skaffe oss et nasjonalt handlingsrom, så det er grunnlag for å diskutere landbrukspolitikken i spontanspørretimer om fem og ti år. Men det er også helt åpenbart at det skjer en strukturutvikling i den tradisjonelle volumproduksjonen, som gjør at spesielt når det gjelder de marginale brukene på Vestlandet og i Nord-Norge, må vi ha en forsterket innsats for å få fram gode alternativer. Og en skal ikke blåse av at dette er marginalt eller nisjeproduksjon, for i sum kan dette bli veldig viktig. I hvert fall er det helt avgjørende for bygdenes at bøndene ser sine muligheter som selvstendig næringsdrivende også der man ikke lenger kan drive volum-

produksjon av kjøtt og melk. Mange gjør det. Mange søker mot opplevelsestilbud, der det er stor betalingsvilje, og man produserer omsorgsoppgaver for kommunen, men driver også med tradisjonelt næringsliv innenfor andre områder enn melk og kjøtt. Det er dette vi nå ønsker å stimulere – med forsterket innsats.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Steinar Bastesen til utenriksministeren, vil bli besvart av fiskeriministerens på vegne av utenriksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 3, fra representanten Torstein Rudihagen til finansministeren, vil bli besvart av justisministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 7, fra representanten Åslaug Haga til helseministeren, vil bli tatt opp av representanten Karin Galaen.

Spørsmål 15, fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til sosialministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 16, fra representanten John I. Alvheim til sosialministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av sosialministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra helseministeren vil dette spørsmålet bli flyttet og besvart etter spørsmål 9, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 17, fra representanten Frode Hervik til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten May Britt Vihovde.

Spørsmål 19, fra representanten Audun Bjørlo Lysbakken til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Bjørn Lothe.

Spørsmål 20, fra representanten Trine Skei Grande til forsvarsministeren, må utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmålene 21, 22 og 23, fra henholdsvis representantene Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal til miljøvernministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av miljøvernministeren, som er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil stille følgende spørsmål til statsministeren:

«Over hele landet får vi meldinger om at bedrifter må legges ned, med det resultat at hundrevis av mennesker

mister sine arbeidsplasser. Møre og Romsdal har blitt hardt rammet. Eksempler på dette er Glamox og Moxy Trucks, som til sammen utgjør flere hundre arbeidsplasser. Dette betyr nedbygging av norsk industri.

Hva gjør Regjeringen for å forhindre denne alvorlige utviklingen?»

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Regjeringen deler representanten Bekkemellem Orheims bekymring for utviklingen i norsk industri generelt og i Møre og Romsdal spesielt. Kampen mot økt ledighet er en hovedsak for Samarbeidsregjeringen. Derfor fører vi en aktiv næringspolitikk, som skal gjøre det lettere for bedriftene både å håndtere den vanskelige situasjonen og å legge grunnlaget for framtidens arbeidsplasser.

Norge har som kjent en utadvendt økonomi. Internasjonalt ser vi en omfattende nedgangskonjunktur. I Europas største økonomi, i Tyskland, falt industriproduksjonen med 2,6 pst. i desember. Også norsk næringsliv rammes av dette.

Konkurransutsatte bedrifter står i tillegg overfor en rekke særnorske utfordringer. Høy kronekurs har alene bidratt til å svekke den kostnadmessige konkurranseevnen overfor utlandet med nær 20 pst. de siste to årene. I tillegg har Norge gjennom en årrekke hatt en lønnsvekst klart over lønnsveksten hos våre handelspartnere.

Når bedrifter legger ned og folk mister arbeidsplassene, er det alvorlig for alle de som berøres. Regjeringen fører derfor en aktiv politikk for å sikre de arbeidsplassene vi har, og for å skape nye. Det viktigste vi kan gjøre for å bekjempe ledigheten, er å bedre rammebetingelsene for næringslivet og sette bedriftene bedre i stand til å håndtere den vanskelige situasjonen.

For å bidra til lavere renter og etter hvert lavere kronekurs la Regjeringen fram et stramt forslag til statsbudsjett. Det har gitt resultater. Siden budsjettet ble lagt fram i oktober, har Norges Bank satt ned renten to ganger med til sammen ett prosentpoeng. De siste ukene har vi også sett at verdien av norske kroner har sunket noe overfor euroen.

For å sikre konkurranseevnen har Regjeringen sammen med partene i arbeidslivet blitt enige om grunnlaget for et inntektspolitisk samarbeid som innebærer at oppgjøret i 2003 må ta utgangspunkt i den konkurranseutsatte delen av næringslivet. Det er også enighet om at partene vil arbeide for å få lønnsveksten i Norge mer på linje med utviklingen hos våre handelspartnere. Et moderat oppgjør til våren er et viktig bidrag for å få rentenivået ytterligere ned og dermed også kronekursen.

Det er viktig å legge til rette for nyskaping i næringslivet for å skape nye arbeidsplasser. Som et ledd i dette har Regjeringen styrket satsingen på forskning og utvikling gjennom skattefradraget for bedriftenes utgifter til forskning og utvikling. Ordningen har vist seg å være en stor suksess, og er fra i år utvidet til å gjelde alle bedrifter.

I tillegg er kapitalen i Forskningsfondet utvidet med 3 milliarder kr og den næringsrettede forskningen gjennom Forskningsrådet styrket med 15 pst.

Det er også behov for å forbedre de næringspolitiske virkemidlene. I løpet av vårsesjonen vil Regjeringen legge fram forslag om innretning og organisering av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Målsettingen er økt innovasjon. Regjeringen har også vedtatt å innføre verftsstøtte fra 15. mars og et års tid framover for containerskip og produkt- og kjemikalietankere.

For Samarbeidsregjeringen er altså kampen mot arbeidsledighet en hovedsak. Vi fører en aktiv næringspolitikk som ledd i dette.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg vil takke statsministeren for svaret.

Situasjonen i vårt hjemfylke, Møre og Romsdal, er særdeles vanskelig. Den er også et bilde på hva hele industrien vår står oppe i. Industrisyssetningen har på ett år sunket med hele 40 pst. Dette handler om vanlige folks hverdag, muligheten til å ha en lønn å leve av og å kunne klare forpliktelsene sine.

Jeg har lyst til å si at etter å ha hørt statsråd Victor D. Norman her i dag, synes jeg dette handler om å stille statsministeren ett konkret spørsmål: Er denne Regjeringen interessert i å bruke staten aktivt i forhold til næringspolitikken? Det mange av hans mannlige fagstatsråder sier, er at vi ikke kan pøse penger ut i offentlig virksomhet. Men vi har gode erfaringer med at i noen ekstreme situasjoner må staten gå aktivt inn (presidenten klubber).

Mener statsministeren, som sin næringsminister, at den tradisjonelle industriarbeidsplassen er gått ut på dato, og at vi nå skal sitte og toe våre hender og vente på at endringer skal skje?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg tror ikke arbeids- og administrasjonsministeren mener at den tradisjonelle industriarbeidsplassen har gått ut på dato. Det er Regjeringens politikk å bevare et industrielt miljø i Norge.

Selvsagt vil vi også bruke staten aktivt. Det er bl.a. derfor vi nå vil komme med et forslag til en endring av virkemiddelapparatet, som jo i stor grad er statlig, for å effektivisere bruken av statlige midler for å bevare arbeidsplasser og å skape nye.

Men det gjenstår som et faktum at det en har sagt både når det gjelder Moxy Trucks, Glamox og andre bedrifter som har problemer, er at vi har et høyt kostnadsnivå. Der er renter, kronekurs og lønnsutvikling de avgjørende faktorene. Derfor må en føre en politikk som kan bringe disse faktorene mer på linje med dem i våre konkurrentland. Og med den politikk Arbeiderpartiet nå ser ut til å slå inn på, tror jeg dessverre at det kan virke stikk motsatt – uheldig – for norske arbeidsplasser.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Jeg har lyst til å si at siden 1997 er statsministeren den personen i Norge som har hatt mest makt til å gjøre noe med sysselsettingssituasjonen. Og det er grenser for hvor mange ganger Bondevik og hans regjering kan støtte seg på det Ar-

beiderpartiet har gjort. Jeg vil be statsministeren også være litt oppmerksom på det!

Så helt konkret: Det er prisverdig det som har skjedd med verftsstøtten. Men i vårt fylke handler det om at det kun er én kommune som kan nyttiggjøre seg denne verftsstøtten.

Når en ser på den totale innsatsen fra Regjeringens side, er det, hvis jeg ikke husker helt feil, 700 mill. kr i kutt på ulike tiltak til distrikts- og næringsutvikling. Jeg har i vår lokalavis tatt til orde for en stor industripolitisk dugnad, der alle aktørene og alle partiene kunne sette seg ned sammen, men har sett lite svar på det. Nå vil jeg gjerne ha et klart svar på dette: Kunne statsministeren være interessert i å gå inn i et mye tettere samarbeid for å få til en tiltakspakke for sysselsettingen?

Statsminister Kjell Magne Bondevik: Jeg er klar over at jeg har vært statsminister i relativt mange av de siste fem-seks årene.

Jeg har også registrert med tilfredshet at nå når jeg har hatt ledelsen av Samarbeidsregjeringen, har renten gått nedover. Da Karita Bekkemellem Orheim var medlem av en regjering, gikk den bare én vei: oppover. Det ville være ganske ødeleggende for norsk næringsliv hvis vi skulle slå inn på en politikk som igjen skulle føre til en slik utvikling som det var i hennes statsråd tid når det gjelder rentenivået. Derfor må også opposisjonen i Stortinget være noe forsiktig med å hive seg på en rekke utgiftsforslag – slik vi nå ser at Arbeiderpartiet i økende grad gjør – som kan motvirke den politikken som nå skal få renten og kronekursen nedover. Det må representanten Bekkemellem Orheim tåle å høre. Det er ingen ansvarsfraskrivelse, men det er en formaning også til dem som er i opposisjon, om at man må opptre slik at det ikke virker mot det vi nå ønsker, nemlig å bekjempe arbeidsledigheten.

Vi kommer til å følge denne utviklingen nøye. Vi vil selvsagt også forbeholde oss muligheten til å komme tilbake til ytterligere tiltak hvis situasjonen tilsier det, f.eks. i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, og vi samarbeider gjerne med Arbeiderpartiet og andre om slike tiltak.

Karita Bekkemellem Orheim (A): Til en åpenbar misforståelse!

Presidenten: Nei, det hjelper ikke. Nå har vi gått så mange runder her med samme utgangspunkt at jeg kan ikke skjønne at det skal være noen åpenbar misforståelse verken hos statsministeren eller hos representanten.

S p ø r s m å l 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Steinar Bastesen til utenriksministeren, vil bli besvart av fiskeriministeren på vegne av utenriksministeren.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg har et spørsmål til utenriksministeren, som vil bli besvart av fiskeriministeren:

«Det er et stort og økende press mot fiskeressursene i internasjonale farvann. Kystpartiet har tidligere etterlyst et aktivt engasjement for en utviding av den økonomiske sonen.

Hvordan er situasjonen i forhold til dette arbeidet i de internasjonale fora der dette er aktuelt, og vil utenriksministeren øke sitt arbeid med å få aksept for nødvendigheten av en slik utvidelse for å få tettet både Smutthavet og Smutthullet, slik at man kan trygge en bærekraftig forvaltning av naturressursene i disse havområdene?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Regjeringen deler representanten Bastesens bekymring for den globale forvaltning av ressursene i havet. Et mer forpliktende internasjonalt samarbeid på dette feltet er av stor betydning for Norge, ikke minst fordi vi er en stormakt i fiskeripolitisk sammenheng. Derfor har også saken høy prioritet i Utenriksdepartementet og vil bl.a. bli tatt opp under det kommende møtet i fiskerikomiteen i FNs organisasjon for matvare- og jordbruksspørsmål, FAO, som finner sted i Roma i neste uke. La meg også legge til at det er en svært god dialog om disse spørsmålene mellom Utenriksdepartementet og Fiskeridepartementet. Selvfølgelig er det det.

Regjeringen har imidlertid i henhold til FNs havrettskomisjon ingen folkerettslig adgang til å utvide Norsk økonomisk sone utover 200 nautiske mil. Det foregår heller ingen internasjonale prosesser der spørsmålet om å utvide de økonomiske sonene utover 200 nautiske mil er en aktuell problemstilling.

Regjeringen arbeider derimot aktivt for å regulere fisket på det åpne hav og forvaltning av vandrende fiskebestander, som også omfatter forvaltning av fiskebestander i Smutthullet og Smutthavet. Det er et arbeid som hovedsakelig foregår i regi av FN.

Ikrafttredelsen i desember 2001 av FN-avtalen om fiske på det åpne hav gir en folkerettslig ramme for forvaltningen av visse vandrende bestander i det åpne hav. Det er norsk oppfatning at avtalen styrker våre interesser innen fiskeriforvaltning, særlig gjennom kravet om forenlighet mellom forvaltningen av fiskeressursene i det åpne hav og i de tilgrensende nasjonale farvann. Fra norsk side arbeides det aktivt for å styrke avtalens utbredelse.

Steinar Bastesen (Kp): Jeg er ikke fornøyd med aktiviteten, og jeg er ikke fornøyd med svaret.

Kystpartiet har jo lenge arbeidet for at vi skulle få utvide våre havområder. Når fiskeriministeren sier at vi er en stormakt, så er det riktig. Vi er en stormakt sammen med Russland, Island, Færøyene og Grønland.

Jeg er tilfreds med at dette har gitt seg utslag i våre nye EØS-forhandlinger. Når statsråden sier at vi skal ta opp denne problematikken i FAO, håper jeg at det blir kjørt en linje fra Regjeringens side der vi utvider vår grense til 250 nautiske mil, fordi vi på den måten vil stenge både Smutthavet og Smutthullet. Det er i internasjonale fora dette kan gjøres, og jeg går ut fra at fiskeriministeren og utenriksministeren har nær kontakt.

Hvorfor følges ikke det arbeidet opp?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg har forsøkt å redegjøre for at dette arbeidet følges opp på en særdeles aktiv og klar måte fra Regjeringens side. Vi skal som sagt drøfte dette i Roma i neste uke i møte i FAO.

Jeg er overrasket over at Kystpartiet ikke er tilfreds med svaret, for det må jo bety at Kystpartiet nå anbefaler at vi på egen hånd skal gå ut og gjøre krav på å utvide 200-milssonen. Som en stor fiskerinasjon er vi mer enn noen andre avhengige av internasjonale avtaler og internasjonalt samarbeid, slik at ikke noen nasjoner kan ta seg til rette utover det folkeretten gir anledning til. Jeg må jo oppfatte det slik at Kystpartiets anbefaling betyr at man skal opptre på en måte som er i strid med folkeretten, selv om jeg også registrerer at representanten Bastesen i sluttkommentaren anbefaler det samme som jeg sier: Vi skal lete etter løsninger innenfor et internasjonalt samarbeid.

Steinar Bastesen (Kp): Det er riktig at vi må lete etter løsninger i internasjonale fora, men jeg er såpass gammel at jeg var med da Island hadde torskekrigen mot England, og jeg vet at grensen ble utvidet fra 50 nautiske mil til 200 nautiske mil.

Ved at vi aktivt går ut i internasjonale fora, kan vi medvirke til at grensene også blir utvidet til 250 nautiske mil. Fiskeriministeren vet utmerket godt at Kystpartiet er for at vi får utvidet grensene. Jeg er fullstendig klar over at både Fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet er enig med Kystpartiet, men vi gjør for lite.

Statsråd Svein Ludvigsen: Det er ingen tvil om at Regjeringen gjør det som er mulig for å få gjennomslag for norske synspunkter om å få en ansvarlig forvaltning av fiskeressursene både i internasjonalt farvann og i nasjonalt farvann, og at vi fra norsk side ikke har som politikk at vi skal utøve selvtekt i internasjonalt farvann.

Eirin Falset hadde her overtatt presidentplassen.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Torstein Rudihagen til finansministeren, vil bli besvart av justisministeren som rette vedkommende.

Torstein Rudihagen (A): Eg har følgjande spørsmål: «Et asylmottak brenner ned i Gausdal, og ifølge avisa Gudbrandsdølen Dagingen uttaler eieren at ingen norske forsikringsselskap ville forsikre bygget pga. driftsformen. Ifølge samme avis har også en annen utleier til et asylmottak på Lillehammer samme problemet. Det blir rettet fokus mot myndighetene, som oppretter asyl- og flyktningmottak samtidig som en godtar at forsikringsselskap nekter å forsikre bygga.

Opptre selskapene i tråd med lovgivningen, og er det behov for lovendringer her?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg har ikke grunnlag for å kommentere de aktuelle sakene som representanten refererer til.

Forsikringsselskapene har i dag ingen generell plikt til å inngå avtale om forsikring. Det lovutvalget som forbedret forsikringsavtaleloven av 1989, vurderte om det burde foreslå en alminnelig regel om rett til forsikring, eller med andre ord en plikt for selskapene til å inngå en avtale om forsikring. Utvalget fant imidlertid ikke grunn til å foreslå det, og loven har dermed ikke noen slik regel. Annerledes stiller det seg på et område hvor forsikring er obligatorisk, som etter bilansvarsloven. Med hjemmel i § 2 i pristiltaksloven av 1993 kan dessuten Konkurransetilsynet gripe inn mot en nektelse av å inngå forsikringsavtale som er urimelig av konkurransehensyn. Det er lite avklart om det i enkelte tilfeller i tillegg kan oppstilles en plikt til å inngå forsikringsavtale på ulovfestet grunnlag.

Spørsmålet om en plikt til å inngå forsikringsavtale er senere vurdert i en offentlig utredning, NOU 2000:23, med sikte på personforsikring og helseopplysninger. Flertallet i dette utvalget foreslår en regel om plikt til å begrunne et avslag om personforsikring, og at selskapet plikter å tilby forsikring hvis avslaget bygger på helseopplysninger som forsikringsselskapet ikke kan kreve. Denne utredningen er nå under oppfølging i Justisdepartementet. Forslaget vil imidlertid ikke ha noe direkte å si for skadeforsikring, som representantens spørsmål gjelder.

Slik jeg ser det nå, gir ikke denne saken alene tilstrekkelig grunn til å reise spørsmål om å innføre en generell regel om plikt for forsikringsselskapene til å tilby avtale om skadeforsikring. Hvilke vilkår – medregnet forsikringspremie – som selskapet kan sette for å inngå forsikringsavtale, vil i alle tilfelle være avhengig av den aktuelle skaderisiko.

De aktuelle forsikringsbehov bør selvsagt være brakt i orden før et asyl- eller flyktningmottak blir etablert. Dette er i første rekke et forhold mellom bygningenes eier og forsikringsselskapet. Avslår selskapet å tilby forsikring, kan det være fordi de anser skaderisiko for høy. Det naturlige er da at eieren treffer tiltak for å redusere skaderisiko, eller avstår fra å gi tilbud til innvandringsmyndighetene på å bruke bygningene som asyl- eller flyktningmottak. Det er imidlertid en lite ønsket situasjon at forsikringsselskap nekter å forsikre asylmottak, og jeg vil derfor ta spørsmålet opp med Finansnæringsens Hovedorganisasjon. Hvis en ikke finner en tilfredsstillende løsning, er jeg ikke fremmed for å ta spørsmålet om lovendring opp til vurdering senere.

Torstein Rudihagen (A): Takk for det. Det siste signalet som statsråden gir, synest eg er bra. Svaret viser elles at det er aktuelt å gå inn og sjå på heile lov- og regelverket her, i og med at selskapa ikkje har noka plikt til å forsikre, og at dei som ønskjer å bli forsikra, heller ikkje har nokon rett til å bli det.

Det er fleire ting i desse aktuelle sakene som er litt påfallande. For det fyrste gjeld dette bygningar som heilt fram til dei blei asylmottak var forsikra utan problem.

Dette gjeld jo eit hotell på Lillehammer, og eigaren uttalte til avisa at etter at hotellet blei asylmottak, var det ikkje noko norsk forsikringsselskap som sa seg villig til å teikne forsikring.

Statsråden var inne på at forsikringsselskapa sjølvsgt må stille krav til brannsikkerheit og andre tiltak. Eigaren har tilbode seg å kome slike krav i møte, samtidig som han òg har tilbode seg å betale ein høgare premie, dersom det er slik at ein vurderer at risikoen er stor, slik som det er med unge bileigarar som må betale høgare premie, osv.

Det som er viktig, er rett og slett å ha kontakt med Finansnæringens Hovedorganisasjon for å få dei til å gå inn i denne problematikken, for det er altså ikkje til å leve med at bygga som husar asylmottak, ikkje har moglegheit til å få ei forsikring.

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg gjorde i mitt første svar rede for den generelle lov- og avtalesituasjon. Det er også nyttig med de opplysninger representanten nå gir i sin tilleggskommentar.

Jeg står ved det jeg har sagt, at jeg ønsker å ta det som er berørt i representantens spørsmål, opp med Finansnæringens Hovedorganisasjon, og jeg ønsker å følge saken videre.

Torstein Rudihagen (A): Frå avisa ser ein òg at ein har vore i kontakt med UDI, som eigenleg har den same reaksjonen på at forsikringsselskapa ikkje vil teikne ei nødvendig forsikring. Eg håpar derfor at statsråden kan følgje dette opp overfor alle som har påverknad i denne saka, og i neste runde vurdere ei eventuell lovendring dersom ikkje noko anna fører fram.

Statsråd Odd Einar Dørum: I mitt første svar sa jeg at hvis en ikke finner en tilfredsstillende løsning, er jeg ikke fremmed for å ta spørsmålet om en lovendring opp til vurdering senere. Det er en konklusjon jeg fortsatt holder fast ved.

S p ø r s m å l 4

Presidenten: Dette spørsmålet er fra representanten Rune J. Skjælaaen til kultur- og kirkeminister Valgerd Svarstad Haugland. Siden statsråden også er idrettsminister, vil presidenten opplyse om at det ble tredobbel norsk seier på tremila i dag.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Det var jo en gledelig melding å få!

Så over til spørsmålet:

«Kirkelig fellestråd i Bergen foreslår som ett av flere fellestråd å innføre nye egenandeler ved kirkelige handlinger som vigsel og begravelse. Bakgrunnen i Bergen er den samme som for andre kirkelige fellestråd, en vanskelig kirkeøkonomi.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre en slik negativ utvikling i vår folkekirke?»

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Med den innleiinga som presidenten hadde, er det freistande å ta æra for den tredobbelte sigeren. Eg skal ikkje gjera det, men eg er veldig glad for at det gjekk slik som det gjekk.

Fyrst vil eg seia at eg er glad for den debatten som no går føre seg om den lokale kyrkjeøkonomien, og for det engasjementet for folkekyrkja som her kjem til uttrykk. Men eg er ikkje glad for det som er bakgrunnen for dette engasjementet.

Eg er svært bekymra for utviklinga i den lokale kyrkjeøkonomien slik han har kome til uttrykk den seinare tida, med stengde kyrkjer og vedtak om innføring av betaling ved kyrkjelege handlingar som vigsel og gravferd. Dette har fleire årsaker, bl.a. høge pensjonsforsikringar og straumprisar i eit frå før av stramt budsjett. Som kyrkjeminister tek eg sjølvsgt dette svært alvorleg, og eg vil difor i tida framover arbeida vidare for å finna fram til tiltak og løysingar for å betra kyrkja sin økonomi.

Kyrkjelova opnar for at kyrkjeleg fellestråd kan krevja betaling for bruk av kyrkja til kyrkjelege handlingar som ikkje blir utførde i samband med gudstenester. Men vedtak om betaling krev godkjenning av bispedømmerrådet. I innstillinga til kyrkjelova av 1996 peika fleirtalet i kyrkje-, utdannings- og forskingskomiteen på at medlemmene av kyrkja som er busette i soknet, ikkje bør betala for tenester som gravferd, vigslar og dåp.

Eg ynskjer å gi klart uttrykk for at eg ikkje har sansen for at Kyrkjeleg Fellestråd i Bergen no har vedteke å innføre betaling for bruk av kyrkjene ved vigsel og gravferd. Etter mi meining har bispedømmerrådet mange gode grunnar til å seia nei til slik betaling, fyrst og fremst fordi det er kommunane som har ansvar for og plikt til å dekkja utgifter til slike tenester. Drift og vedlikehald av kyrkjene og kyrkjegardane har frå gamal tid vore ei oppgåve for lokalsamfunnet. Innføring av betaling for vigslar og gravferder vil etter mitt syn kunna undergrava kommunane si plikt etter lova til å løyva midlar til dei kyrkjelege tenestene. Å innføre betaling for bruk av eiga soknekyrkje rokkar ved sjølve fundamentet for ei open folkekyrkje. Det er eit trugsmål mot kyrkjelivet generelt og spesielt mot dei som har dårleg råd.

Kyrkja sin arbeidsgjevarorganisasjon har samla inn opplysningar frå dei kyrkjelege fellestråda som syner at situasjonen er nokså ulik rundt omkring i fellestråda. Teikninga er viktig for oss når vi skal styrkja kyrkja sin økonomi. Tiltaka vi eventuelt set i verk, må vera treffsikre i høve til dei lokale forholda.

På lang sikt vil eg arbeida for å styrkja kyrkja sin økonomi gjennom dei ordinære budsjetta. Eg vil òg visa til at spørsmålet om framtidig finansiering av kyrkja si verksamhet vil vera eit viktig tema for utvalet som skal greia ut tilhøvet mellom stat og kyrkje.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Jeg takker kirkeministeren for svaret og er glad for at hun klart sier at egenandeler knyttet til vigslar og begravelse er en uting, selv om hun ikke akkurat brukte det ordet.

I 2003 er det 125 fellestråd som har fått reduksjon i kroner og øre i forhold til 2002, som også var et vanske-

lig år. Dette kom fram på den konferansen ministeren viser til, som Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon holdt på mandag.

Statssekretær Berit Øksnes Gjerløw sier i en kommentar i Her & Nå samme dag at vi ønsker Kirken bedre rammeforhold enn dette.

Men det kan jo ikke komme som en overraskelse på kirkeministeren at kirkeøkonomien blir svært vanskelig når kommunene sliter på så mange områder, og 75 pst. av midlene til kirken tildeles gjennom kommunene.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Det har come mange urovekkjande meldingar, som eg òg sa i svaret mitt. Eg arbeider med tiltak for å prøva å bøta på dette på kort sikt. På lang sikt må vi nok tenkja annleis. Eg har i dag ikkje noko svar på kor mykje vi kan finna av nye midlar, men eg synest iallfall at det arbeidet som Kyrkja sin arbeidsgjevarorganisasjon har gjort for å kartleggja problema, er eit godt fundament for oss når vi skal jobba vidare med prioriteringane.

Det som òg er eit spørsmål, er korleis eventuelle nye midlar skal kanaliseras. For meg er det viktig å finna ein måte å gjera det på som viser at vi er treffsikre, og at dei går til fellestråda sitt arbeid. Eg har ein budsjettpost på 100 mill. kr som skal gå til fellestråda. Eg ser vel at dersom vi skal finna løysingar som er treffsikre, må vi på ein eller annan måte gjera oss nytte av denne løyvinga når det gjeld å bøta på ein del av dei kortsiktige problema som fellestråda har.

Rune J. Skjælaaen (Sp): Vi holder på å behandle en sak om dåpsopplæring i Kirken i disse dager. Det handler også om å trappe opp antallet undervisningsstillinger i kirken. Så opplever vi i dag at stillinger som er opprettet ved kirkene opp gjennom årene, faktisk forsvinner fordi kommunene og fellestrådene ikke har råd til å betale egenandel for disse stillingene. Når de skal lyses ut igjen, blir de faktisk ikke lyst ut, fordi en ikke har midler til egenandeler. Jeg skulle ønske at statsråden kunne kommentere noe av dette.

En bygger altså ned tjenestene i kirken, samtidig som statsråden fremmer en melding om dåpsopplæring som går ut på at en skal bygge opp de kirkelige tjenestene og den kirkelige undervisning. Men det er altså kateketstillinger og meningspreststillinger rundt omkring i landet vårt som i dag ikke blir utlyst fordi fellestrådene ikke har midler til dette.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland: Eg er veldig klar over det. Som sagt innleiingsvis, er eg svært glad for det engasjementet, i motsetning til kva eg opplevde ved det første budsjettet eg la fram. Da var bl.a. Skjælaaen med i eit fleirtal her på Stortinget for å kutta i løyvingane til fellestråda. Og desse midlane skulle faktisk gå til ein del av desse stillingane og til å halda ved lag aktiviteten. No ser eg at det er andre tankar både hos representanten Skjælaaen og hos representantar for andre parti her i Stortinget, nemleg at her treng vi faktisk meir.

Eg er glad for det grunnlaget eg har fått gjennom undersøkinga til Kyrkja sin arbeidsgjevarorganisasjon. Eg skal koma tilbake til Stortinget når det gjeld denne, og eg vonar at vi skal klara å finna nokre ekstramidlar til fellestråda. Eg har ikkje nokon sum å koma med i dag, og heller ikkje nokon lovnad, anna enn at eg har veldig høgt trykk på dette, men eg vonar at vi skal kunna koma tilbake med noko meir konkret seinare.

S p ø r s m å l 5

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til justisministeren:

«For et barn er det en grusom opplevelse å bli utsatt for seksuelle overgrep. Barnepornografi er en dokumentasjon på seksuelle overgrep mot barn, og mange utsettes for langvarige og gjentatte overgrep. Overgrepene blir i mange tilfeller filmet og distribuert over Internett. Det er grunn til å tro at scenene som ble vist i NRK Brennpunkt 4. februar i år, kun gir en indikasjon på hva voksne utsetter barn for.

Hvilke initiativ vil statsråden ta for å bekjempe barneporno og overgrep mot barn?»

Statsråd Odd Einar Dørum: Bekjempelse av seksuelle overgrep, herunder barnepornografi, er – og skal være – et prioritert område for politiet. Etter min oppfatning viste reportasjen i Brennpunkt 4. februar d.å. rett og slett filmede overgrep mot forsvarsløse barn. Vi var vitner til grov sedelighetskriminalitet overfor de aller sva-keste av oss.

I tillegg til disse avskyelige handlinger opplever vi at overgrepene framstilles, distribueres, kopieres og nedlastes i form av bilder fra Internett, og gjør misbruk av barn tilgjengelig for en nærmest ubegrenset personkrets over hele verden på svært kort tid.

Jeg har foreslått at strafferammen for organisert befatning med barneporno økes fra to til fire år, og jeg vil ta med spørsmålet om strafferammer på dette området inn i arbeidet med å utarbeide en ny straffelov.

For å bekjempe seksuelt misbruk av barn mer effektivt kreves det at man har kompetanse både om sedelighetskriminalitet og om IKT-kriminalitet. Kripes, som er bistandsorgan for politiet, har utviklet en god spisskompetanse når det gjelder avdekking og etterforskning av seksuelle overgrep mot barn.

I det siste tiåret er det ved Politihøgskolen jevnlig gjennomført etter- og videreutdanningskurs om ulike sider ved etterforskning og irtteføring av seksuelle overgrepssaker. Videre arrangeres kurs i IKT-kriminalitet, ikke minst om bevissikring i barnepornosaker.

Politiets datakripsenter under Økokrim besitter teknisk kompetanse knyttet til etterforskning av bilder på Internett, samt analyseverktøy for bruk i forbindelse med elektroniske beslag. Politiets datakripsenter er nå i ferd med å utvikle en ny datatjeneste når det gjelder databeslag av denne type kriminalitet. Tjenesten utvikles i nært samarbeid med Kripes. Det er også aktuelt å anskaffe særskilte dataprogram for å oppdage spredning av barne-

porno over Internett. Jeg viser her til innslaget i TV-nyhetene i går kveld.

Ved Kripos er det også etablert mottak for håndtering av tips om barnepornografi. Tips mottas både via telefon og e-post. Kripos bearbeider tipsene og sender informasjon til rett politidistrikt, som følger opp tipsene. Om tipsene gjelder nettsider i andre land, sendes informasjonen til politimyndighetene i de respektive landene.

Næringslivet må også ta et større ansvar for å bekjempe distribusjon av barneporno. Dette gjelder ikke minst de ulike nettilbydere som formidler digitale bilder over Internett, og betalingskortselskaper som tar seg betalt for kjøp av bilder over nettet. Jeg vil om kort tid innkalle disse to bransjer til et møte sammen med samferdselsministeren for å diskutere hva næringslivet kan gjøre, f.eks. ved å filtrere ut uønskede tjenester.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er glad for at statsråden og Regjeringen legger ned et så betydelig engasjement rundt disse spørsmålene, og at de også fremmer konkrete tiltak for å bekjempe barneporno. Det er nå helt nødvendig å ha dette høyt oppe på dagsordenen og vise styrke og handlekraft for å bekjempe disse grove og avskyelige overgrepene.

Med Internett, som statsråden var inne på, har muligheten for spredning av og tilgjengeligheten til barneporno økt enormt. For å stoppe denne mishandlingen av barn er det viktig å jobbe på tvers av landegrensene. Nettselskapene har et betydelig etisk ansvar for å hindre at nettet blir brukt til å spre filmer og bilder av overgrep mot barn. Hvis nettselskapene ikke selv tar dette ansvaret og frivillig finner fram til løsninger for å hindre en slik spredning, hva vil så Regjeringen kunne gjøre gjennom f.eks. lovverket for å tvinge nettselskapene til å sette en stopper for denne uakseptable virksomheten?

Statsråd Odd Einar Dørum: Et nettselskap kan allerede i dag idømmes straff for medvirkning til spredning av barneporno etter straffeloven § 204. En slik straffesak står nå for Borgarting lagmannsrett.

Jeg er ellers kjent med at nærings- og handelsministeren arbeider med et lovforslag som en oppfølging av et EU-direktiv om nettselskaperes ansvar for formidling av informasjon som kan være straffbar. Her er det aktuelt å pålegge selskapene en umiddelbar og straffesanksjonert plikt til å fjerne straffbart materiale på nettet, noe som er særlig aktuelt i forhold til formidling av nettjenester som sprer barneporno. Jeg er også kjent med at samferdselsministeren arbeider med et forslag til ny lov om telekommunikasjon, hvor det kan bli aktuelt å pålegge teleselskapene et ansvar som bedre kan sikre politiet bevis i saker med spredning av barneporno.

Regjeringen har ellers nedsatt et datakrimutvalg som skal vurdere de nødvendige lovendringer, slik at Norge kan ratifisere Europarådets Cyber Crime-konvensjon. Flere land utenfor Europa har også underskrevet konvensjonen. Denne konvensjonen er det viktigste internasjonale verktøy i det internasjonale politisamarbeidet for å bekjempe barneporno. Det er bl.a. aktuelt å opprette så-

kalt 24-7-tjeneste, hvor alle land som slutter seg til konvensjonen, skal ha døgnbemannet vakt sju dager i uken, slik at en umiddelbart kan oppspore identiteten til avsender av Internett-forsendelse av barneporno i et annet land.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er virkelig glad for at det jobbes på bred front her, og at det er en jobbing også på tvers av departementene. For dette er jo ikke noe som bare tilhører ett departement, det er flere departementer som må inn i bildet for å ha et betydelig trykk på akkurat dette arbeidet. Jeg håper at Stortinget senere vil få seg forelagt en sak om disse spørsmålene.

Men det er en gruppe som det så langt ser ut til at det er lite vi kan gjøre noe med, og det er dem jeg kaller for kikkerne – de som er inne og titter av ren nysgjerrighet, og som dermed er med og faktisk bidrar til overgrep. De bidrar til å opprettholde og videreutvikle denne virksomheten. Det er ikke så godt å få tak på disse, men jeg tror at vi ved å ha denne saken høyt på dagsordenen, og at alle snakker om den, kanskje kan gjøre det mest mulig utrygt også for dem. Jeg kunne tenke meg å høre hva statsråden har gjort seg av tanker rundt kikkerne.

Statsråd Odd Einar Dørum: På den kybernetiske steppe kan lovløsheten spre seg med mindre man har kybernetiske verktøy. Det er kommentert. Men steppen er stor, og det vil aldri være en sheriff for å fange enhver som opptrer i det kybernetiske landskap. Derfor er det svært viktig at det i det sosiale landskapet – her vi nå står i stortingssalen, og i et hvilket som helst annet sosialt landskap – er en direkte tale om dette, og at det rett og slett skapes et sosialt press som gjør at du blir uglesett hvis du ikke opptrer fornuftig. Det er min påstand, som jeg har tatt opp i en rekke sammenhenger i denne sal, at Norge fortsatt er et så oversiktlig samfunn at det går an å skape et ganske ubehagelig trykk i forhold til enkeltindivider eller grupper som mener at dette er en spesielt velegnet fritidsbeskjeftigelse, eller for den saks skyld en liten adspredelse på jobben. Vi må rett og slett mobilisere alt det vi står for, i kontakt voksne imellom. Det er det vi kan gjøre. Borgere er borgere, og jeg er nå fortsatt såpass gammeldags inni hodet mitt at jeg tror det går an å snakke om disse tingene, slik at dette trykket skapes. La oss beskrive det som en mobilisering av menneskers engasjement. Det erstatter selvfølgelig ikke det politiet skal og kan gjøre, men politiet er alltid avhengig av at borgere og vitner kan stille opp. Så får det være en kjær vitneplikt å si fra om dette, og her kan vi alle sammen bidra. Jeg akter å gjøre mitt.

S p ø r s m å l 6

Marit Arnstad (Sp): Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«I likhet med mange andre sykehus må sykehusene i Nord-Trøndelag hente inn en betydelig driftsmessig ubalanse i sine budsjett for inneværende år. I tillegg til

reduksjon i andre inntekter har Helse Nord-Trøndelag fått et reelt kutt i den statlige rammen på over 40 mill. kr.

Hva mener statsråden blir virkningen av at de statlige ressursene til sykehusdrift reduseres?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil innledningsvis benytte anledningen til å kommentere den generelle situasjonen, som jeg oppfatter at spørsmålet egentlig omhandler.

Det er grunn til på ny å slå fast at de statlige overføringer til sykehusdrift ikke er redusert. De er tvert imot økt. Ved behandlingen av St.prp. nr. 1 for 2001-2002 ble overføringene til de regionale helseforetakene økt reelt med 800 mill. kr for å dekke opp den ubalansen som var oppstått i fylkeskommunene mellom utgiftsnivå og inntekter. Regnskapstallene i fylkeskommunene for 2001 viste at denne ubalansen var økt vesentlig utover de forutsetningene som lå til grunn da Stortinget behandlet budsjettet for 2002. Det resulterte i at Stortinget gav en tilleggsbevilgning på ytterligere 1,3 milliarder kr ved behandlingen av St.prp. nr. 59 for 2001-2002 for å dekke den ubalansen som framkom på bakgrunn av sykehusenes regnskaper i 2001. Dette nivået på overføringene er videreført i 2003, samtidig som helseforetakene er innrømmet ytterligere ett år for å oppnå driftsøkonomisk balanse. Dette ekstraåret for å komme i balanse gjelder også for Nord-Trøndelag.

Ved behandlingen av St.prp. nr. 59 gav flertallet i denne sal klart uttrykk for at den økonomiske ubalansen ikke kan løses ved tilleggsbevilgninger alene. Det ble derfor slått fast at det skulle gjennomføres betydelige effektiviserings- og kostnadsreducerende tiltak i helseforetakene, om lag i samme størrelsesorden som tilleggsbevilgningen.

I St.prp. nr. 59 foreslo Regjeringen at helseforetakene over årene 2002 og 2003 skulle komme i driftsmessig balanse. Etter stortingsbehandlingen av St.prp. nr. 59 forventer den økonomiske situasjonen seg, hovedsakelig fordi lønnsoppjøret ble dyrere enn forutsatt. Med dette som bakgrunn er helseforetakene gjennom statsbudsjettet for 2003 gitt mer tid til å komme i driftsmessig balanse, dvs. at balanse skal oppnås senest i 2004. Ved at helseforetakene nå er gitt ytterligere ett år for å komme i økonomisk balanse, kan en unngå at foretakene tvinges til å skjære ned på det samlede tilbudet til pasientene, slik at forutsetningene om opprettholdelse av det samlede pasienttilbud kan fastholdes.

Jeg er klar over at det oppdrag som er lagt på helseforetakene, vil by på store utfordringer. Samtidig vet vi at det er et stort potensial til å effektivisere driften i norske sykehus. Sykehusreformen har gitt oss en helt ny mulighet til å realisere dette potensialet, og den må benyttes.

Min erfaring er at det nå er på gang en rekke gode og kreative prosesser både på regionnivå og i de enkelte helseforetak, som ikke bare reduserer kostnader, men som også innebærer en mer effektiv og god pasientbehandling. Dette er også tilfellet når det gjelder de pågående prosesser i Helse Midt-Norge. Som jeg allerede har pre-

isert, er det gitt ekstra tid, om nødvendig ut 2004, for å oppnå driftsmessig balanse.

Til slutt vil jeg framheve betydningen av at det nå skapes forutsigbarhet i forhold til de rammebetingelser som er stilt til disposisjon gjennom statsbudsjettet. Jeg legger stor vekt på at det nå ikke skapes usikkerhet om det styringsopplegget som er gitt de regionale helseforetakene, og som disse nå iverksetter overfor de enkelte helseforetak. Det er stor enighet om at det er betydelig rom for effektivisering innen spesialisthelsetjenesten, som på sikt vil komme pasientene til gode i form av så vel økt behandlingsskapasitet som reduserte ventelister.

Marit Arnstad (Sp): Helseministeren har helt rett i at det som opptar meg, er den mer generelle situasjonen for sykehusvesenet i landet, og at situasjonen for sykehusene i Nord-Trøndelag i og for seg bare illustrerer eksempelvis den store og vanskelige utfordring som en del av sykehusene vil stå overfor. Jeg er klar over at det er gitt innrømmelser i forhold til et års ekstra innsats for å kunne komme etter med hensyn til det driftsmessige underskuddet, men samtidig er det klart at her kan det ligge ulike prisforutsetninger fra staten og sykehusene om hva som er realistisk når det gjelder pris- og lønnsutvikling i tiden framover, som også spiller inn på hva som er realismen i budsjetteringen.

Helseministeren er inne på at det er store utfordringer knyttet til muligheten for å oppnå driftsmessig balanse, og også forholdet til effektivisering av kostnader. Det er godt mulig at det fortsatt er mye å kunne spare inn på i norsk helsevesen. Men spørsmålet er: Er det mulig å gjennomføre den type effektivisering og kostnadsreduksjon som sykehusene nå står overfor, uten at det går på bekostning av tilbudet til folk flest og også nærheten til sykehustjenestene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg mener at det opplegget som Stortinget har vedtatt, og som det er min plikt å gjennomføre overfor de regionale helseforetakene, er et realistisk opplegg. Det er slik at man etter overtakelsen av sykehusene fra fylkeskommunen pr. 1. januar 2002 da vil ha driftsårene 2002, 2003 og 2004 på en slik omstillingsprosess om nødvendig, og jeg mener at det på den måten er tatt høyde for at omstillingene kan skje over en slik tid at det er mulig å ta de nødvendige hensyn til at dette ikke skal ramme det samlede pasienttilbudet. Det er min klare forutsetning, og det er også mitt oppdrag til både eiersiden og tilsynssiden i helseforvaltningen at det skal de følge med på.

Marit Arnstad (Sp): Den situasjonen vi er i når det gjelder flere sykehus, illustrerer kanskje at det ikke nødvendigvis var organiseringen av eierskapet som var problemet i sykehusvesenet, men at de utfordringene sykehusene står overfor, er langt mer kompliserte og kanskje også omfattende enn som så. Det er mulig at helseministeren med sin partibakgrunn vil være enig med meg i det. Men det er klart at det vi står overfor nå, er hvordan de skal håndtere utfordringen i årene framover med det eier-

skapet som er, og de ressursene som er. Det som bekymrer meg, er at ønsket om en spesialisering av funksjoner og de kostnadsbesparelsene en ser i forhold til spesialisering av funksjoner, kan gå på bekostning av nærheten til tilbudet som særlig er viktig i forhold til akuttmedisinske funksjoner, og også funksjoner som f.eks. fødeavdelinger. Ser helseministeren det samme problemet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg fastslå med glede det som jeg oppfatter ligger i Marit Arnstads tilleggs spørsmål, at hovedperspektivet nå må være å gjøre jobben med utgangspunkt i den reformen som Stortinget har vedtatt, uansett om det var partier som var uenig i den da den ble vedtatt. Da er det etter min oppfatning viktig å fokusere på det som faktisk går bra. Det har gått i riktig retning både med ventetider, problemet med korridorpatienter og ventelistenes lengde etter at staten overtok. Men det er helt åpenbart at hvem som eier, er én ting, måten man eier på, er en helt annen ting, og statens ambisjon er å utnytte det potensialet som ligger i at man ikke trenger å ta hensyn til fylkesgrensene på samme måte som tidligere, at man har et samlet og enhetlig lederskap, at man har en mulighet til å gjennomføre nasjonal helsepolitikk på en mer helhetlig måte. Det potensialet i reformen må tas ut, og det må tas ut i en avveining hvor de overordnede helsepolitiske mål ligger fast, hvor det er viktig å sikre tilstrekkelig kvalitet på de tjenestene som man gir til pasientene, og hvor nærhet også er en viktig verdi i den norske helsetjenesten, men ikke nærhet for enhver pris hvis det går ut over kvaliteten og sikkerheten for pasientene.

S p ø r s m å l 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Åslaug Haga til helseministeren, vil bli tatt opp av representanten Karin Galaaen.

Karin Galaaen (Sp): «Helseforetakene sliter med dårlig økonomi, og kravene til effektivisering er store. Som et mantra er det sagt at effektiviseringen ikke skal gå ut over pasientene. I praksis har økt effektivisering betydning økt sentralisering. Dette er spesielt problematisk i forhold til akuttberedskap og fødeavdelinger.

Hva gjør statsråden for å sikre at de pasientene som har behov for umiddelbar hjelp, får de tjenestene de trenger?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har et overordnet ansvar for at pasienter, uavhengig av bosted og økonomisk og sosial situasjon, får tilgang til viktige helsetjenester.

Det er også et viktig poeng at ansvaret må ivaretas innenfor de rammer som Stortinget trekker opp. I så henseende er det Stortinget som gjennom sin budsjettbehandling gir rammene for hvilke ressurser som er til disposisjon for foretakene, og dermed også stiller krav til hvilken effektivisering som må gjennomføres. Det vil svekke legitimiteten både til det politiske styringssystemet og til

foretakene dersom omstillingstiltak med forankring i overordnede politiske vedtak nærmest utlegges som aktiviteter funnet på av teknokrater, og fristilt fra politisk styring.

For meg er det sentrale ved effektivisering at de offentlige pengene skal brukes bedre og dermed rekke til mer.

Jeg er naturligvis klar over at det er grenser for hva som kan oppnås gjennom effektiviserings- og omstillings-tiltak før det går ut over tjenestene til pasientene. Helt fra Regjeringen tiltrådte i oktober 2001 har det derfor vært viktig å foreta realistiske vurderinger av foretakenes økonomiske situasjon slik at pasientbehandlingen kan opprettholdes på et forsvarlig høyt nivå. Som jeg nylig trakk fram i svaret til representanten Arnstad, har Regjeringens medisin vært både mer tid og mer penger for å fjerne foretakenes betydelige økonomiske ubalanse. Det er altså ikke et press på at foretakene må gjennomføre tiltak for å bringe balanse i 2003, som jeg var innom i mitt svar til representanten Arnstad.

Når det gjelder tiltak innenfor akuttberedskap og fødetilbud, er det slett ikke slik at de gjennomføres i noe politisk vakuum. Stortinget har gjennom behandlingen av akuttmeldingen trukket opp en rekke retningslinjer som skal legges til grunn for tiltak som gjennomføres.

I styringsdokumentet overfor de regionale helseforetakene har jeg pålagt dem å foreta gjennomganger av den akuttmedisinske kjeden, nettopp med fokus på å sikre befolkningen et faglig forsvarlig akuttmedisinsk tjenestetilbud. Det innebærer at behov må dekkes med utgangspunkt i publikums bosted, og at det ikke er åpnet for gjennomgående sentralisering som svekker dette tilbudet. Når det gjelder fødselsomsorg, er det et krav at kompetansen i det nye nasjonale rådet for fødselsomsorg skal brukes. Her har Stortinget i tillegg, i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett, bedt om en gjennomgang av nyfødtsomsorgen, og det vil jeg selvfølgelig følge opp.

Med dette som utgangspunkt er det bra at de regionale helseforetakene bruker faggrupper for å foreta analyser av hvordan aktuelle behov kan dekkes, og at rapportene danner grunnlag for etterfølgende brede høringsrunder. I disse analysene er det f.eks. nyttig at forholdet mellom kvalitet og nærhet vurderes, og at man er seg bevisst i hvilken grad det er nødvendig med en viss «kritisk masse» for å sikre nødvendig kvalitet. Men jeg føyer til at fokus på denne innfallsvinkelen ikke må føre til ukritiske holdninger til at ting skal være store som et mål i seg selv. For meg er det helt sentralt at helseforetaksloven legger opp til en kontroll- og beslutningskompetanse for departementet i vesentlige saker, nettopp for å sikre at de politiske premissene for helsetjenestens utvikling blir respektert. Jeg framhever også den betydning som tilsynsmyndighetene har for å vurdere at nye tjenesteopplegg som nedfeller seg, oppfyller kravet til medisinsk forsvarlighet.

Karin Galaaen (Sp): Jeg takker for svaret og er glad for at statsråden tar dette på alvor. Men en ser jo at de

økonomiske rammene ikke står i forhold til den lønnsøkningen som har vært, og de oppgavene som skal løses.

I alle helseforetakene rundt omkring i landet er det nå store bekymringer over den effektiviseringen som foregår. Det handler om folks trygghet i hverdagen. Har statsråden oversikt over akuttberedskapen rundt omkring i landet? Og ser han konsekvensene av de effektiviseringstiltakene som blir gjennomført, eller blir det som det blir?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil skarpt tilbakevise en antydning fra spørrerens side om at ting blir som de blir. Det er de regionale foretakenes oppdrag å gjennomgå tjenestetilbudet slik at det er best mulig organisert ut fra det sørge for-ansvaret som de har, og ut fra de ressurser som Stortinget stiller til disposisjon. Det vil skje en grundig utredning, en grundig høring og en grundig vurdering av det materialet som kommer fram i høringen, før helseforetakene treffer sine beslutninger om eventuelle endringer i tjenestetilbudet. Og er det endringer av vesentlig og prinsipiell betydning, vil de bli behandlet av eier i foretaksmøte, slik helseforetaksloven krever.

Karin Galaaen (Sp): Jeg takker på nytt for svaret.

Den effektiviseringen som foregår, går ofte ut over små sykehus og fødeavdelinger rundt omkring, selv om en ser at oversikten og effektiviteten ofte er bedre ved de mindre enhetene. Hva slags holdning har statsråden til de små enhetene, og ser han at disse er viktige for folks trygghet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Nærhet til et godt helse-tjenestetilbud er viktig for folks trygghet. Men det er ikke slik at nærhet til hva som helst er det samme som trygghet for pasientene.

Nå skal jeg ta stilling til de endringer av vesentlig eller prinsipiell art som måtte komme som et resultat av de prosessene som nå kjøres i de regionale helseforetakene, så jeg skal vokte meg vel for å ta stilling til dem mens høringene og diskusjonen pågår. Men jeg vil si én ting, og det er at det ikke må bli slik at det er et mål i seg selv å konservere ethvert tilbud, slik det har vært før, uavhengig av den teknologiske utvikling, uavhengig av tilgangen på helsepersonell og uavhengig av om de som utøver disse helsetjenestene, faktisk får løpende trening i å gjøre det. Det får man ikke hvis man gjør det veldig sjelden, og da er det ikke trygghet for pasientene.

S p ø r s m å l 8

May Hansen (SV): Jeg vil gjerne stille et spørsmål til helseministeren:

«Statsråden svarer representant Ballo på hans interpellasjon 9. januar at det er en forutsetning og et krav at de regionale og lokale helseforetakene utøver sin virksomhet i samsvar med de retningslinjer Stortinget har vedtatt. På tross av en vedtatt opptrappingsplan for psykiatri er psykiatrien i Østfold pålagt en innsparing på

20 mill. kr, som vil bety at distriktpsikiatriske sentre må stenge i helgene, med de negative virkningene det har for brukerne.

Er dette i tråd med de retningslinjer Stortinget har vedtatt?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Departementets styringspremisser for helseforetakene og vilkår knyttet til satsingen på psykisk helse er tydelige og klare. Tilbudet innen psykisk helsevern skal styrkes i sin helhet, og midler som tilføres som en del av planen, skal benyttes til det formål de er bevilget for. I styringsdokumentene til de regionale helseforetakene for 2003 er følgende presisert om bevilgningen til psykisk helse:

«... bevilgningen skal sette spesialisthelsetjenesten i stand til å gjennomføre planlagt styrking av psykisk helsevern. Vilkår for tilskuddet er at aktivitetsnivået må videreføres slik at tilbudet i 2003 minst skal være på samme nivå som i 2002 og i tillegg bli ytterligere supplert med de tiltak som følger av midler fra opptrappingsplanen.»

Det er den beskjed jeg har gitt de regionale helseforetakene.

Utgangspunktet er at psykisk helsevern skal kunne kostnadsføre egne utgifter bl.a. til lønn og pensjon. Jeg vil imidlertid presisere at dette ikke betyr at de regionale helseforetakene kan påføre psykiatrien ekstraforpliktelser for å bringe det totale budsjettunderskuddet i foretaket i balanse. Representanten refererer her til psykiatrien i Østfold som er pålagt å spare 20 mill. kr midt i en opptrappingsplan. Slike påstander har jeg også hørt knyttet til andre lokale helseforetak i Helse Øst. Jeg har bedt Helse Øst om en nærmere redegjørelse for hvordan forutsetningene for bruken av de øremerkede tilskuddene er forstått, og hvordan dette er fulgt opp. Tilbakemeldingen fra Helse Øst vil bli nøye vurdert av Helsedepartementet. Jeg vil presisere at styrkingen av psykisk helsevern skal skje slik Stortinget har vedtatt, men jeg vil også be om forståelse for at det er nødvendig for Helsedepartementet å få tilstrekkelig dokumentasjon for å vurdere slike spørsmål.

Når det gjelder overgangen fra 7- til 5-døgnposter, har Helse Øst redegjort for departementet at det som en del av opptrappingsplanen ble ferdigstilt to nye distriktpsikiatriske senter i Østfold i 2002 – DPS for Indre Østfold og DPS Moss. Det er etter dette totalt fem distriktpsikiatriske senter i Østfold. Hvert distriktpsikiatriske senter får tolv plasser organisert som 5-døgnstilbud. Derav blir ca. halvparten av døgnplassene på DPS-nivået organisert som 5-døgnposter mens resten av plassene fortsatt forblir ordinære 7-døgnposter.

En del pasienter i døgnavdelingene på DPS-nivået får i dag helgepermisjoner. Helse Øst anser dette for å være god pasientbehandling for de pasientene som dette gjelder, bl.a. for å opprettholde nærhet og kontakt med eget hjem under behandlingsforløpet, da dette forutsetter å lette overgangen fra institusjon til egen bolig når pasienten er klar for utskrivning. Hvorvidt dette er faglig akseptabelt og i tråd med opptrappingsplanen, vil jeg for sik-

kerhets skyld be Sosial- og helsedirektoratet som mitt fagorgan komme med en snarlig faglig vurdering av.

Til slutt vil jeg føye til at omstillingstiltak nødvendigvis vil føre med seg debatt. Men jeg vil også presisere at det samtidig forventes gjennomført omstillinger og restruktureringer som kan gi bedre ressursbruk som del av en helhetlig plan. Det er viktig at det i den offentlige debatt i slike saker ikke blir fokusert isolert på det som bygges ned, og at dermed frykten for slike reaksjoner gjør at gode omstillingstiltak, til pasientenes beste, ikke blir gjennomført.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

May Hansen (SV): Jeg vil takke for et godt og utfyllende svar.

Reduksjonen til 5-døgnsposter er begrunnet i økonomi. Det er ingen faglige vurderinger som ligger til grunn. Det har jeg sjekket ut denne uken. Østfold har mange store utfordringer og topper mange negative statistikker. Det vet sikkert helseministeren like godt som meg. Vi har lange ventelister i psykiatrien. Man opererer med to typer ventelister – venteliste til vurdering, og ny kø for behandling. Dette er vanlig også i barne- og ungdomspsykiatrien. I 2000 ble det brukt 1 421 kr pr. innbygger til psykisk helsevern i Østfold. Sammen med Sør-Trøndelag var det den laveste satsingen i hele landet. I Oslo, i det samme Helse Øst, var beløpet pr. innbygger 3 169 kr, langt over det dobbelte. Mener helseministeren at dette står i forhold til de store utfordringer man har innenfor psykiatrien i Østfold?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg er glad for at vi nå kan konstatere at ventetiden og ventelistene også innenfor psykiatrien er på vei nedover. Samtidig er representanten Hansen og jeg helt enige om at det fortsatt gjenstår mye, og det gjenstår mye ikke minst i den delen av landet som vi nå snakker om.

Jeg er ikke tilfreds med den fordelingen av ressurser som her illustreres ved antall kroner pr. innbygger i fylkene Oslo og Østfold. Men jeg har lyst til å replisere tilbake til representanten Hansen, som representerer et parti som var imot sykehusreformen, at reformen faktisk gir oss en anledning til å gjøre noe med dette. Dette er et ledd i en historisk utvikling. Fylkeskommunene har prioritert dette forskjellig. Nå vil Helse Øst, som har ansvaret både for Oslo og Østfold, ha en mulighet til å se dette på tvers av fylkesgrensene og bidra over tid til en utjevning. Men uansett skal det være en opptrapping samlet sett.

May Hansen (SV): Jeg takker igjen for et godt svar. Jeg likte det godt, og så håper vi at Helse Øst hører at man her skal ha en utjamning.

Ressursveksten innenfor somatiske sykehus har vært sterkere enn innenfor psykisk helsevern på slutten av 1990-tallet og i begynnelsen av 2000. Det stilles i NOU 2003:1 spørsmål om hvorvidt stykkprisfinansiering av somatiske tjenester kan gå på bekostning av det psykiske

helsevern. Østfold har mange asylmottak, og jeg har tatt det opp med statsråden før at vi har psykisk syke asylanter på mottakene våre i Østfold som ikke får adekvat behandling. Dette er meget alvorlig. Det har vi fått erfart nå i helgen. Hva vil statsråden gjøre overfor Helse Øst for å bedre situasjonen for Østfold? Hva vil han gjøre for de pasientene i Østfold som nå ikke har et helgetilbud, og som sendes ut i en situasjon som ikke er faglig, men økonomisk begrunnet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg sa i mitt hovedsvar at jeg vil be om en redegjørelse fra Helse Øst om de økonomiske forhold som var nevnt i spørsmålet, og jeg vil be om en faglig vurdering fra Sosial- og helsedirektoratet av de faglige delene av det spørsmålet som ble reist. Det vil jeg for min del følge opp.

Når det gjelder spørsmålet om stykkprisfinansiering av de somatiske helsetjenester i forhold til psykiatrien, er det helt klart at de delene av spesialisthelsetjenesten som ikke er finansiert med stykkpris, er sårbare i en utvikling hvor man så klart har ønsket å premiere aktivitet. Men nettopp derfor er det viktig at vi har øremerkede penger til psykiatrien gjennom opptrappingsplanen. Hvordan hadde dette vært hvis man ikke hadde hatt det? Jeg ser at det her er et poeng, og et langsiktig mål vil være å ha en innsatsbasert finansiering også for psykiatrien, men faglig sett ser det ut til å være langt fram hvis en skal dømme etter Hagen-utvalgets rapport.

S p ø r s m å l 9

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg ønsker å stille helseministeren følgende spørsmål:

«Helse Sør har leid inn et styremedlem fra et av sine helseforetak for å drive lobbyvirksomhet mot staten og den vedtatte helseforetaksordningen.

Mener statsråden at det er forsvarlig virksomhet ut fra ordningen med helseforetak og bruken av ressurser?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Svaret på det prinsipielle spørsmålet som her stilles, er klart og tydelig: Nei. Regionale helseforetak og helseforetak skal ikke drive lobbyvirksomhet for å påvirke saker, verken overfor staten sentralt eller overfor andre regionale helseforetak. Det er galt i forhold til den modellen som er valgt, og det er gal bruk av ressurser. Dette er fra min side klart markert, både i den offentlige debatt og overfor de regionale helseforetakene.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg takker statsråden for svaret. Det var klart og tydelig, og det var svar på et prinsipielt spørsmål.

Jeg har likevel lyst til å følge opp litt og spørre: Hvordan vil – og kan – helseministeren påse og forhindre at slike ting skjer? Vi vet også at Helse Øst ved flere anledninger har ønsket, iallfall har mediene satt søkelys på det, å etablere seg med administrasjonslokaler i Oslo. Og hvis det er riktig at det har vært tatt opp av styreleder å flytte

hele administrasjonen til Oslo, er det en alvorlig og meget betenkelig sak, synes jeg.

Da vi behandlet helseforetakssaken, ønsket flertallet å gi helseforetakene stor intern frihet til daglig drift og disposisjon. Men det var for å skape et bedre helsevesen for den enkelte pasient. De forholdene som jeg nå har tatt opp i spørsmålet mitt, tyder jo på at de er mer opptatt av egne posisjoneringer når det gjelder markedsandeler – jeg liker ikke det uttrykket, men det brukes nå i denne sammenheng – og mer opptatt av egen administrativ arbeidssituasjon.

Hvordan kan statsråden sikre at helseforetakene innenfor den frihet de har fått, påser at det er pasienttilbudet som skal prioriteres og etterses, og ikke sporer av på denne måten?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg fortsetter å svare på det prinsipielle plan ved å si at ja, det har vært et klart siktemål med reformen at man skal bedre helsetjenesten i forhold til pasientene. Jeg vil si at når man etter det første driftsåret har maktet å redusere ventetider og ventelister, har maktet å snu trenden med stadig økende problemer med korridorpasienter og har satt i gang grunnleggende prosesser for å se hvordan man kan organisere tjenestene bedre på tvers av fylkesgrensene og uavhengig av gjestepasientordninger og alle andre begrensninger som lå der tidligere, så har faktisk foretakene levert.

Så er det slik at selv om man ikke skal drive lobbyvirksomhet, er det ikke forbudt for et regionalt foretak å ta opp med eier spørsmålet om endringer i rammebetingelsene. Men fra min side har det vært helt klart, og det er jo det som er viktig for Stortinget, at den plassering av de regionale helseforetakenes administrasjoner som ble besluttet under den forrige regjering, gjelder fortsatt. Det er ikke aktuelt å forandre på det.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg er glad for at helseministeren sier at dette er spørsmål som også angår Stortinget. Det er derfor jeg har tatt det opp.

Riksrevisjonen er til stede her i dag, men jeg hadde likevel tenkt å følge opp med dette spørsmålet: Mener helseministeren at det er riktig bruk av midler å kjøpe konsulentvirksomhet, slik som Helse Sør har gjort, framfor å prioritere pasientbehandling? Hvordan vil han påse at det blir bedre kontroll med dette i forkant, slik at det ikke blir avslørt i etterkant?

Mener helseministeren også at det er viktig å engasjere styremedlemmer i betydningsfulle helseforetak til slikt angivelig lobbybasert konsulentarbeid? Er det ikke slik at dette kan by på store problemer, også ifølge helseministerens syn, med tanke på at det skal være forenlig med nødvendig integritet og habilitet i de organ som hører inn under helseforetakene?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Når det gjelder spørsmålet om lobbyvirksomhet, har jeg svart klart og tydelig på det, og jeg har ikke noe å tilføye til det jeg sa i mitt hovedsvar på det punktet i denne sammenheng.

Men når det gjelder det representanten Gløtvold reiser spørsmål om, konsulentbruk i sin alminnelighet, er det min oppfatning at det selvsagt må være opp til de ansvarlige styrer å vurdere i hvilken grad man trenger å leie inn konsulenthjelp til ekstraordinære oppgaver av ulik art. Men å basere den løpende drift på det vil nok avstedkomme kritiske spørsmål og oppfølging fra eiers side. Jeg går dermed ikke inn i en konkret vurdering av dette i forhold til enkelte foretak. Jeg oppfattet heller ikke at det var det spørsmålet siktet mot.

Presidenten: Vi går da videre til spørsmål 16.

S p ø r s m å l 1 6

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten John I. Alvheim til sosialministeren, vil bli besvart av helseministeren på vegne av sosialministeren.

John I. Alvheim (FrP): Mitt spørsmål går til den ærede helseministeren, som svarer for sosialministeren:

«Ved Gystadmyr bo- og aktivitetssenter i Akershus skjedde innflytting i desember før boligene var helt klare. Ifølge Romerikes Blad manglet nøkkelkort til noen, varmen var ikke satt på, telefoner var ikke installert. Det fantes ikke hjelp å få, og prosjektleder svarte pårørende at beboerne må søke om hjelp dersom de trenger dette. Det oppstod mange farlige situasjoner, og en beboer ble funnet død på gulvet.

Aksepterer statsråden at en omsorgsbolig fungerer på denne måten?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg innledningsvis opplyse at Sosialdepartementet har vært i kontakt med Ullensaker kommune om denne saken, og at kommunen tilbakeviser opplysninger slik de er framstilt i nevnte avisartikkel.

Men når det er sagt – omsorgsboliger skal ikke fungere slik som den ærede representant nå beskriver. Det vil undergrave tilliten til hele pleie- og omsorgstjenesten. Omsorgsboliger er for mennesker med behov for omsorg, og da må tjenestetilbudet være til stede både før, under og etter innflytting. Det må ha vært en svært uheldig start for Ullensaker kommune, som i løpet av kort tid tok i bruk to nye, flotte anlegg på Jessheim, med til sammen 90 sykehjemsplasser og 34 omsorgsboliger, dagsenter, aktivitetssenter, nytt sentralkjøkken og lokaler for ansatte både på institusjonene og i hjemmetjenesten. Kontrollutvalget i Ullensaker kommune har grepet fatt i denne saken. De har gått gjennom den, og de sier i sin vurdering av 28. januar i år at det har skjedd uregelmessigheter ved innflyttingen til Gystadmyr. De peker på svikt i planlegging, bemanning og manglende teamorganisering som årsak til dette.

Generelt er det viktig at kommunene har gode rutiner, som sikrer en god planlegging av slike flytteprosesser. Det er nå viktig at Ullensaker kommune selv gjør det som er nødvendig for å gjenreise tilliten til sitt tjenestetilbud. Det bør de få anledning til, og tilsynsmyndighetene

vurderer selvsagt løpende om man ser grunn til å gripe inn.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret og registrerer at kommunen har gått i seg selv og innrømmet de uheldige forholdene ved innflyttingen i dette senteret.

Det er et krav til omsorgsboliger om døgtjeneste i den kommunale hjemmetjeneste, og det er en forutsetning at det skal tilbys heldøgns hjemmetjenester. Det må da være intensjonen at denne hjelpen skal kunne mottas mer eller mindre omgående ved behov.

Dersom det skal søkes om hjelp, slik prosjektleder uttalte til Romerikes Blad i desember i fjor, hvor lenge skal da brukeren i forkant, eller de pårørende på forhånd, planlegge behovet for å søke om hjelp? Og mener helseministeren at en slik praksis er i tråd med intensjonene i handlingsplanen for eldreomsorgen?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg bekrefte at den kontakt som Sosialdepartementet har hatt med kommunen, tilsier at kommunens både administrative og politiske ledelse følger aktivt opp denne saken, med bakgrunn i rådmannens grundige rapport og kontrollutvalgets konklusjoner. De problemene som oppstod ved innflytting, er rettet opp, tjenesteapparatet fungerer nå som det skal, og kommunen har på eget initiativ bedt tilsynsmyndighetene om å avgi en tilstandsrapport. Videre vil de erfaringene som er gjort, bli vurdert ved den pågående gjennomgang og evaluering av kommunens organisasjon.

Når det gjelder spørsmålet som representanten nå stiller i tillegg, viser jeg til det jeg sa i mitt hovedsvar om at omsorgsboliger er lagd for mennesker med omsorgsbehov, og da må omsorgstilbudet være til stede både før, under og etter innflytting. Jeg tror at systemet med å tildele tjenester etter vedtak er fornuftig, fordi det styrker brukernes rettssikkerhet og klagemulighet osv. Men det må jo være en forutsetning at idet man tar i bruk tilbudet, er omsorgstjenestene på plass.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Eldreplanen, som frem til 2005 ville ha kostet 30–35 milliarder kr, synes så langt i større og større grad å ha blitt en boreform istedenfor en omsorgsreform. I 2005 vil det fortsatt være en manko på mellom 10 000 og 15 000 sykehjemsplasser, da reformen til den angitte kostnad kun har medført 5 000 nye plasser i planperioden.

En nylig avgitt rapport utarbeidet av SINTEF og Norsk Sykepleierforbund understreker med all tydelighet at kvaliteten i eldreomsorgen under eldreplanen ikke er blitt bedre, snarere tvert om på flere fagområder. Tusenvis av hjelpetrengende pasienter frister i dag en uverdigg tilværelse i omsorgsboliger. Når vil denne regjeringen sørge for å øke kvaliteten i omsorgen opp til et ansvarlig og akseptabelt nivå?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Handlingsplanen for eldreomsorgen har bidratt med over 12 000 nye årsverk i

pleie- og omsorgstjenesten, og mer enn halvparten av styrkingen er rettet mot omsorgsboliger og hjemmetjenesten.

Evalueringen av handlingsplanen indikerer at det er rimelig tilfredsstillende samsvar mellom behovet for hjelp i omsorgsboligene og kommunens tildeling av tjenester. Samtidig er det avgjort et behov for i denne fasen å rette søkelyset mot kvaliteten av tjenestene. Jeg viser til at sosialministeren vil komme tilbake til Stortinget med en sak om dette, og jeg regner med at de spørsmål representanten Alvheim nå stiller, vil bli vurdert i den sammenheng.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 10.

S p ø r s m å l 1 0

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Norsk Hydro legger ned sin leteavdeling i Harstad etter 23 års sammenhengende drift. Leteaktiviteten skal nå samles i Oslo, og 25 arbeidsplasser med høy kompetanse blir borte i Harstad. Begrunnelsen for denne sentraliseringen er at det er mer kostnadseffektivt å drive fra Oslo.

Frykter ikke statsråden at en slik sentralisering vil være til skade for den framtidige petroleumsaktiviteten i nord, og hva vil statsråden ev. gjøre for å forhindre at denne nedleggelsen finner sted?»

Statsråd Einar Steensnæs: Som et svar på de utfordringer Norsk Hydro står overfor både nasjonalt og internasjonalt, har Hydro valgt å samle sitt letemiljø på Kjørbo utenfor Oslo. For Harstad-kontoret vil dette, så langt jeg kjenner til, føre til en reduksjon fra 14 til 4 faglige stillinger. I tillegg vil de 11 administrasjonsstillingene som i dag er ved kontoret, forsvinne.

Jeg skjønner godt bekymringene for at en slik nedbemanning kan varsle en reduksjon i den framtidige oljeaktiviteten i nord. Det er imidlertid ikke grunnlag for å tolke omorganiseringen på en slik måte.

Omorganiseringen vil ifølge Hydro gjøre det mulig å utnytte kompetansen innen leting på en mer effektiv måte i forhold til potensialet i hele Hydros globale portefølje. Organisasjonen som etableres på Kjørbo, vil ha ansvaret for hele Hydros leteaktivitet, både nasjonalt og internasjonalt. Som et selskap i en konkurranseutsatt posisjon må Hydro ha anledning til å omorganisere for å tilpasse seg nye utfordringer. Det er nødvendigvis et ansvar for selskapet selv å vurdere organiseringen og omfanget på sin leteavdeling. Den betydelige reduksjonen i bemanningen ved kontoret i Harstad er likevel beklagelig, men også letemiljøene ved samtlige andre av Hydros kontorer vil nå bli redusert som følge av denne omorganiseringen.

Jeg legger for min del til grunn at denne omorganiseringen ikke vil være til skade for den framtidige petroleumsaktiviteten i nord, og håper at en slik effektivisering kan bidra til en mer offensiv leteaktivitet for Hydro på norsk kontinentalsokkel generelt.

Det er viktig at Hydro og andre oljeselskaper har fagmiljøer i Nord-Norge. Med rette forventes det at Nord-Norge skal kunne merke økt aktivitet på land i ulike næringsvirksomheter etter hvert som oljeaktiviteten flytter nordover. Harstad har i denne sammenheng et kompetansemiljø og en sentral rolle å spille i dette opplegget. Regjeringen ønsker å tilrettelegge for en slik utvikling med Harstad som et viktig kompetansemiljø. Men en videre utbygging av petroleumsmiljøene i nord forutsetter, ifølge Hydro, nye utbygginger her.

Regjeringen tar på alvor de utfordringene næringen står overfor med en del skuffende leterestater i den senere tid. En av hovedutfordringene for å oppnå den langsiktige utviklingsbanen for petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel, og også for å øke aktiviteten i de nordlige delene av sokkelen, er å gi industrien tilgang til nytt prospektivt leteareal. Vi har den senere tid tatt klare grep for å effektivisere leteaktiviteten både i modne og umodne områder på sokkelen.

Jeg har tillit til at disse tiltakene kan føre til en fornyet leteaktivitet på norsk kontinentalsokkel, og håper at dette igjen vil føre til nye funn og utbygginger som vil skape nye arbeidsplasser også i Nord-Norge.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker statsråden for svaret, men jeg må vel innrømme at jeg ikke er særlig imponert over det engasjement som statsråden legger for dagen når det gjelder å sikre Hydros tilstedeværelse i nord, i Harstad. Jeg synes ikke det nytter å si at man regner med at de kanskje kommer tilbake en gang.

Det som har skjedd her, synes jeg er dramatisk – riktignok har jeg fått opplyst andre tall når det gjelder de nedlagte arbeidsplassene, enn det statsråden har, men det kan vi diskutere senere. Samme dag som Hydro vedtok flytting fra Harstad, la Hydro fram sine beste resultatnoensinne, og det harmonerer dårlig med det statsråden sier om behovet for omorganisering og effektivisering.

Det satses også på en videre petroleumaktivitet i nord, og nordnorske støttespillere har gjort at man har kommet langt i det arbeidet. Men Nord-Norge kan ikke bli sittende igjen bare med problemene. Dette er alvorlig for den videre utvinningen. Hva sier statsråden til det?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg har i mitt svar lagt avgjørende vekt på at framtidig petroleumaktivitet skal baseres på en jevn sysselsetting, og at Nord-Norge skal få merke at petroleumaktiviteten etter hvert flyttes nordover. Det må være en sammenheng mellom steder der petroleumaktiviteten utvikles og de økte sysselsettingsvirkningene som dette får på aktiviteter i land.

Jeg legger for min del stor vekt på et nært samarbeid mellom industrien og myndighetene. Næringen vil om kort tid bli invitert til å nominere arealer i 18. konsesjonsrunde med forslag som de vurderer som særlig attraktive. Denne runden er planlagt utlyst i løpet av høsten 2003. Vi har også gående en utredning om konsekvenser for helårig petroleumaktivitet i området mellom Lofoten og Barentshavet. Det vil også legge vik-

tige føringer for den framtidige petroleumsvirksomheten i de nordligste områdene.

Bendiks H. Arnesen (A): Jeg takker igjen for svaret.

Betyr det statsråden nå sier, at det som har skjedd, i framtiden får konsekvenser for selskapets aktivitet i nord? Og betyr det at statsråden vil vurdere strengere krav til selskapenes tilstedeværelse ved senere tildelinger av konsesjoner i nord og andre steder?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg legger ikke skjul på at jeg forventer at selskapene har en politikk som også kommuniserer i forhold til de forventninger og krav som finnes både i det nordnorske næringslivet og i det nordnorske miljøet generelt, om at det skal vises i aktiviteter i land når det er oljevirksomhet utenfor kysten av Nord-Norge. Hvorvidt det skal nedfelles i formelle krav eller kan formuleres på annen måte, ser jeg for min del ikke som avgjørende. Det viktigste er at næringen skjønner at dette er den forventning det politiske miljø har til oljeselskapene.

S p ø r s m å l 1 1

Rolf Terje Klungland (A): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Kraftprognoser viser at dersom ikke noe gjøres i forhold til kraftbalansen, utover Regjeringens varslede tiltak, vil vi med et tørrår i 2010 ha et underskudd på ca. 43 TWh. Olje- og energiministeren har uttalt et ønske om mer import av strøm til Norge. Grunnen er at vi ikke er selvforsynt med energi.

Kan statsråden redegjøre for hvilke kraftkilder den importerte energien kommer fra, og hvilke miljøkonsekvenser en fremtidig kraftimport vil innebære?»

Statsråd Einar Steensnæs: Usikkerheten om hva vannkraften kan produsere det enkelte år, er ett grunnleggende forhold ved dagens energiforsyning som krever særlig oppmerksomhet. I år har vi til fulle fått oppleve hvor sårbar den norske elektrisitetsproduksjonen er for variasjonene i nedbøren. Det andre grunnleggende forholdet er at det gjennom mange år har vært en svak vekst i produksjons- og overføringskapasiteten i forhold til veksten i forbruket. I de nærmeste årene er det grunn til å regne med at kraftbalansen vil bli strammere enn den er i dag.

Regjeringen ser det som helt avgjørende at det nå legges opp til en politikk som bedrer sikkerheten i energiforsyningen på lengre sikt. Et slikt arbeid er allerede igangsatt, og det forberedes en melding til Stortinget som sammenfatter vurderingene på dette området.

På bakgrunn av de erfaringer vi gjør oss denne vinteren, vil det være viktig å følge opp med både en faglig evaluering og en bred politisk drøfting av situasjonen i kraftmarkedet. Særlig vil det være viktig å utrede om hensynet til forsyningssikkerheten kan ivaretas på en bedre måte enn i dag. I denne sammenheng er det også naturlig å se på om det er behov for justeringer i lovgiv-

ningen. Det er for tidlig å konkludere med hvilke tiltak som kan være aktuelle for å bedre sikkerheten i energiforsyningen, men målet for gjennomgangen er å sikre tilstrekkelig energi til enhver tid til akseptable priser til både industri, offentlig forvaltning og private husholdninger.

Representanten Klungland viser til import av strøm som et aktuelt tiltak. Med den norske vannkraftavhengigheten er det uten tvil en fordel å være tilkoblet et større og mer stabilt marked enn det norske. Dette gjelder overføringsforbindelser til Norden og til andre europeiske land. Miljøvirkningene av utvekslingen over slike forbindelser vil imidlertid variere. Både atomkraft- og kullkraftverk og andre mindre miljøvennlige energiproduksjoner vil selvfølgelig være involvert i dette.

Jeg vil imidlertid understreke at vi bør ha som mål å øke energiproduksjonen i Norge og dermed redusere avhengigheten av en slik import. I store deler av 1990-tallet hadde Norge nettoeksport av kraft på grunn av rikelig nedbør.

Jeg ser det derfor som nødvendig med omfattende tiltak over et bredt felt for å bedre kraftbalansen. Politikken må basere seg på innsats på en rekke områder, som til sammen kan bidra til en ønsket utvikling på lang sikt. I tillegg til å styrke overføringskapasiteten vil elementer i en slik politikk bl.a. være satsing på energisparing, nye fornybare energikilder, opprustning og utvidelser av vannkraftanlegg samt økt bruk av naturgass – både den innenlandske bruk av gass direkte til ulike formål og i gasskraftverk med CO₂-håndtering.

Rolf Terje Klungland (A): I energispørsmål og miljøspørsmål er det viktig å se framover, spesielt sett i forhold til de opplevelsene vi har hatt i vinter.

Norge importerer altså dansk kullkraft, polsk brun- kull, og på TV 2 i går var det et innslag om at vi importerer atomkraft fra anlegg som det i Tsjernobyl. Jeg skal derfor gjenta spørsmålet mitt, for jeg følte at statsråden svarte på energispørsmål: Kan statsråden redegjøre for hvilke kraftkilder den importerte energien kommer fra, og hvilke miljøkonsekvenser en framtidig kraftimport vil innebære? Det er jo i forhold til det at en må vurdere hvilke tiltak som skal settes i gang i Norge, f.eks. om en skal bygge gasskraftverk. Her har aktørene etterlyst klare svar.

Statsråd Einar Steensnæs: Når det gjelder innslaget i TV 2, som jeg kommenterte uten å vite hva som kom foran, vil jeg bare vise til at over den norske grensen kommer det bare vannkraft til den norske elektrisitetsproduksjonen. Derimot importerer Finland betydelige mengder av kraft fra kjernekraftverk, men dette kommer hele det nordiske markedet til gode. Elektronene er imidlertid like uansett, så det vi må se på når det gjelder hvilke typer energi som kommer inn til Norge, er faktisk hvilke typer energi som importeres til det nordiske elmarkedet. Og da er det, som jeg sa i mitt første svar, både kullkraftverk, vannkraftverk og atomkraftverk som er inne.

Vårt mål er å gjøre oss mindre avhengige av dette. I de siste 25 årene har vi bare hatt fire år med import av kraft. Det sier litt om den gunstige posisjonen vi har hatt. Vi må sørge for at vi har den samme gunstige posisjonen framover, slik at Norden blir mer en eksportør av kraft enn en importør av kraft.

Rolf Terje Klungland (A): Kraftprognoser viser altså at med Regjeringens politikk kan vi risikere å få en situasjon med underskudd på 43 TWh i 2010. Statsråden sa også i sitt første svar at han regnet med et strammere marked i dag. For Arbeiderpartiet virker det ikke som om situasjonen tas helt på alvor av statsråden og Regjeringen, og spesielt ikke i forhold til diskusjonen om energipriser. For et strammere marked vil jo nødvendigvis også bety økte energipriser. Men spørsmålet blir om vi skal føre en «skit i Norge, leve Toten»-politikk, at vi ikke skal se de internasjonale forpliktelsene som vi faktisk har på miljøområdet. I den sammenheng mener vi at det ikke er noen tvil om at utvikling av gassproduksjon i Norge, også til energiformål, vil være det beste. For statsråden er jo heller ikke imot produksjon av gass.

Statsråd Einar Steensnæs: Det er riktig. Regjeringen jobber målbevisst for å introdusere gasskraftverk i den norske og nordiske elektrisitetsproduksjonen, men det er riktignok gasskraftverk med CO₂-håndtering. Derimot er det gitt tre konsesjoner, som også representanten Klungland kjenner til, hvor man har anledning til å produsere for det nordiske elmarkedet. Dette er konvensjonelle gasskraftverk uten CO₂-håndtering, som har fått konsesjon på bakgrunn av den tidligere arbeiderparti-regjeringens betingelser. De betingelsene er de samme i dag som de alltid har vært. Denne regjeringen har altså ikke endret noe på dette. Men jeg er enig med representanten Klungland i at vi må unngå at vi i 2010 er i en situasjon hvor vi har en mangel på 40–50 TWh. Det er Regjeringens politikk å sørge for mer kraft inn i markedet, slik at vi unngår dette underskuddet og samtidig sikrer oss i tørrårssituasjoner med bedre kabling mot utlandet.

S p ø r s m å l 1 2

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg har følgjande spørsmål til olje- og energiministeren:

«I Avisa Nordhordland 29. januar 2003 og i avisa Strilen 1. februar 2003 tok representantar for fem lokale KrF-lag i Nordhordland til orde for bygging av energiverk drive av gass i tilknytning til Mongstad-anlegget. Ifølgje avisene kan Mongstad nytta varmen frå eit slikt energiverk slik at ein oppnår 70–80 pst. energiutnytting, mot 55–60 pst. for eit tradisjonelt gasskraftverk.»

Er statsråden einig med sine partifeller i Nordhordland om at det vil være fornuftig å bygge eit slikt energiverk?»

Statsråd Einar Steensnæs: Vi har hatt en vinter som har vist hvor sårbar vår elektrisitetsforsyning er for lite

(Statsråd Steensnæs)

nedbør. Tilsigene til kraftmagasinene høsten 2002 ble de laveste som er registrert siden målingene startet. Samtidig fikk vi en tidlig vinter i de største forbruksområdene i Norden, og prisene økte raskt til et svært høyt nivå. Selv om det nå har vært en periode med mildere vær – og det varierer jo fra dag til dag – er kraftsituasjonen fortsatt bekymringsfull. Utviklingen fram mot våren er svært avhengig av temperaturene for resten av vinteren, og når snøsmeltingen kommer i fjellet.

Regjeringen satser bredt og langsiktig for å gjøre oss mindre avhengige av vannkraften. I denne sammenheng er det først og fremst viktig med en omlegging av energiforbruk og -produksjon. Energiomleggingen består av tre sentrale deler: Vi må spare energi, vi må få til en overgang fra elektrisitet til bruk av varme, og vi skal produsere flere kilowattimer fra nye energikilder.

Naturgass er også en viktig del av strategien for en sikrere energiforsyning. Regjeringen la før jul fram en melding for Stortinget om bruk av naturgass. I gassmeldingen trekkes det opp hovedlinjer i en politikk for fornuftig bruk av naturgass. I en langsiktig strategi for bedret forsyningssikkerhet kan bruk av gass gi viktige bidrag til fleksibiliteten. Dette gjelder både direkte bruk av gass til energiformål og gasskraftverk hvor CO₂ håndteres på en forsvarlig måte.

Når det gjelder spørsmålet om et energiverk ved Mongstad-anlegget, er jeg kjent med at Statoil arbeider med ulike energiløsninger for dette anlegget. Jeg vil understreke at selskapene til enhver tid vurderer energiforsyningen til anleggene sine i forhold til aktuelle aktivitetsplaner.

I dag finnes det tre gyldige konsesjoner for bygging av gasskraftverk for levering av kraft til industri og allminnelig forsyning. Ingen av disse konsesjonene er foreløpig nyttet. En vesentlig forutsetning for lønnsom drift av slike gasskraftverk er en gasspris som gir lønnsom produksjon i forhold til forventet prisutvikling i kraftmarkedet.

Regjeringen satser langsiktig på gasskraftverk med CO₂-håndtering. Når det gjelder eventuelle nye anleggs- og utslippskonsesjoner, har regjeringens partiene i Sem-erklæringen forutsatt at slike gasskraftverk skal baseres på CO₂-håndtering inntil det er etablert et system for omsettelige utslippskvoter i tråd med Kyotoprotokollen.

Skulle det komme en søknad fra Statoil om et slikt anlegg som representanten peker på, vil den selvfølgelig bli behandlet på vanlig måte, og etter Regjeringens retningslinjer og politikk.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg takkar for svaret, sjølv om eg ikkje er heilt sikker på kva som eigentleg var bodskapen i det.

Dette er eit energiverk som skal gi både straum og varme til Mongstad-anlegget, og i tillegg til det kan det produsere 2 TWh til private hushaldningar, noko som tilsvaret straum til 100 000 husstandar.

Eg har eit spørsmål som gjeld framdrifta av dette, om desse planane kan gå som føreset, slik at eventuelt ved-

tak kan takast i 2004 og eventuell oppstart kan skje i 2006. Mitt spørsmål er då: Vil statsråden leggje til rette for at ei slik framdrift kan finne stad, eller vil statsråden leggje hindringar i vegen for det?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg må be om forståelse for at jeg ikke kan ta noe bestemt standpunkt til en søknad som ennå ikke er innsendt, og for at jeg selvfølgelig heller ikke kan saksbehandle dette i Stortinget. Vi må få nødvendig tid til det.

Jeg viste også til det som er Regjeringens politikk når det gjelder gasskraftverk. Der har vi åpnet for de tre gasskraftverkene som det er gitt konsesjoner til, uten at de konsesjonene så langt har ført til investeringsbeslutninger.

Skulle Statoil sende inn planer, gjelder de bestemmelsene som er Regjeringens politikk, og som jeg refererte til fra Sem-erklæringen, at inntil det er etablert et system med kvoter etter Kyotoprotokollens bestemmelser vil Regjeringen sette krav til CO₂-håndtering for de gasskraftverk som bygges.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg oppfattar det slik at statsråden er negativ til eit fjerde energiverk som kan drivast på gass. Men mitt spørsmål vil vere: Dersom det kjem eit forslag om at ein flyttar ein av dei gitte konsesjonane til Statoil Mongstad, vil statsråden vere positiv til det? Og vil det, slik statsråden vurderer det, falle inn under det som er skrive i Sem-erklæringa?

Statsråd Einar Steensnæs: Det er en situasjon som foreløpig ikke har blitt drøftet i departementet. De tre konsesjonene som er gitt, er gitt til henholdsvis Naturkraft og Industrikraft Midt-Norge. Det er både praktiske og juridiske forhold knyttet til en slik eventuell overføring av konsesjon, og jeg kan ikke ta standpunkt til det i Stortinget i dag, ettersom denne problemstillingen ennå ikke er aktuell og ikke er blitt presentert for departementet.

S p ø r s m å l 1 3

Arne Sortevik (FrP): Jeg har et spørsmål til utdannings- og forskningsministeren. Spørsmålet dreier seg om læreplanen for videregående opplæring i B- og C-språk:

«Læreplanen for videregående opplæring gir fremmedspråklige elever anledning til å ta eksamen i sitt morsmål på B- eller C-språks nivå. Våren 2002 er det i over 50 språk og på 3 ulike nivåer avlagt eksamen på grunnlag av sentralt skriftlig utarbeidet prøve fra Lærings-senteret.

Mener statsråden at Norge som nasjon bør bruke utdanningsressurser på slike særordninger, eller vil statsråden iverksette tiltak for å avvikle denne særordningen?»

Statsråd Kristin Clemet: Den omtalte ordningen er etter min mening ingen særordning. Det er en dokumentasjonsordning som gir fremmedspråklige elever en mu-

lighet til å få dokumentert sin kompetanse i et språk det ikke gis opplæring i. Det brukes ingen ressurser på opplæring, kun på oppgaveutarbeiding og sensur. Dette utgjør en svært liten del av den totale ressursbruken til eksamen i videregående opplæring.

Rent faktisk innebærer dokumentasjonsordningen at elever som har et annet morsmål/førstespråk enn norsk, samisk, dansk eller svensk, gis en mulighet til å ta eksamen i et språk det ikke blir gitt opplæring i, og å få denne karakteren på vitnemålet. Denne eksamen erstatter ett av de B- eller C-språkene som det gis opplæring i, og som er obligatorisk i videregående opplæring. Elevene må avlegge eksamen som privatister.

Både næringslivet og samfunnet for øvrig trenger mennesker som behersker flere språk. Europarådet og dets medlemsland er enige om at det skal arbeides for å fremme språklig mangfold i opplæringen for å stimulere tverrkulturell forståelse, mobilitet og økonomisk utvikling. Språklig mangfold omfatter både det enkelte lands nasjonalspråk og fremmedspråk og minoritets- og immigrantspråk.

Også Norge har bruk for en slik bred språkkompetanse, som blir stadig mer etterspurt nasjonalt og internasjonalt. Jeg anser denne muligheten til å få dokumentert språkkompetanse i en slik sammenheng som verdifull, og har ingen planer om å avvikle ordningen. Derimot mener jeg at det kan være grunnlag for å vurdere å forenkle den.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker for svaret.

I Læreplan for videregående opplæring omtales ordningen med beskrivelsen «i rimelig utstrekning». Mener statsråden virkelig det er «i rimelig utstrekning» når norsk skole gir eksamen og sensur i f.eks. bosnisk, polsk, kroatisk, albansk, serbisk, tyrkisk, kurdisk, arabisk, persisk, panjabi, mandarin, urdu, tamil, vietnamesisk, somali og swahili? Med over 50 språk på tre ulike nivåer, har vi ikke da åpnet for en utstrekning som er urimelig i sitt omfang og i krav til ressursbruk?

Statsråd Kristin Clemet: Nei, jeg er faktisk ikke enig i det. Dette er en dokumentasjonsordning. Den er meget kostnadseffektiv, i den forstand at dette ikke er ressurser til opplæring – kun til avvikling av eksamen og til å få dokumentert en type kompetanse som samfunnet trenger. Således tror jeg ordningen faktisk er inntektsbringende, både for den enkelte og for samfunnet. Som jeg sa i sted, er det en veldig liten andel av de ressursene vi bruker på eksamensavvikling, som går til dette. Likevel tror jeg det kan være grunnlag for å se på mulighetene for å forenkle ordningen.

Jeg er blitt kjent med at det tidligere Eksamenssekretariatet, som nå er en del av Læringscenteret, og departementet i 2000 drøftet et forslag til forenklinger av ordningen. Forslaget gikk ut på at man avvirket eksamen kun én gang pr. år, mot to – som man gjør i dag. Dette forslaget tok man ikke endelig stilling til, men det er et forslag jeg mener det kan være grunn til å vurdere. Det vil spare noen ressurser.

Men, som sagt, uansett går det ikke store ressurser til dette.

Arne Sortevik (FrP): Jeg registrerer med tilfredshet en viss bevegelse fra svar 1 til svar 2.

Jeg viser til læreplanens omtale av «Hvorfor lære flere fremmedspråk»:

«Økt internasjonalisering gjør det nødvendig å ha kjennskap til andre fremmedspråk enn engelsk for å kunne mestre utfordringer som samfunnet stiller.»

Mener statsråden at dette formålet hjemler for å gi eksamen og sensur i de 50 språkene som saken gjelder, i de mange språkene som nå er nevnt ved eksempler? Hvilke utfordringer er det vi som samfunn stiller til bosatte i Norge som gjør at vi bør tilby en ordning der man gjennom offentlig skole kan avlegge eksamen og få sensur i språk som f.eks. bosnisk, panjabi, urdu og vietnamesisk – for å nevne noen?

Statsråd Kristin Clemet: Etter det jeg har fått opplyst, er det nå utarbeidet eksamensoppgaver i ca. 65 ulike språk. Jeg står fast ved at det er meget fornuftig. Det er kostnadseffektivt for samfunnet og for den enkelte. Det er inntektsbringende, både i økonomisk forstand og i annen forstand, å la mennesker dokumentere sin realkompetanse – i særdeleshet hvis det kan føre til at man kan avkorte utdanning som man ellers måtte ha tatt.

I morgen skal Odelstinget behandle et forslag vedrørende endring i opplæringsloven som dreier seg om adgang til å få dokumentert sin yrkeskompetanse og skaffe seg kompetansebevis. Det er noe av den samme tankegangen. Hvis mennesker har reell kompetanse, er det effektivt å la dem få lov til å dokumentere det. Vi sparer opplæring, og vi kan raskere få dem inn i annen utdanning og i arbeid.

Så jeg står fast ved at dette er fornuftig. Men det betyr ikke at vi ikke kan vurdere en forenkling av ordningen, som f.eks. å gå til eksamensavvikling én gang i året istedenfor to. Det kommer jeg til å vurdere.

S p ø r s m å l 1 4

Rita Tveiten (A): «Seinare tids forskingsresultat syner at algegiftproblemet er på veg til å bli løyst. Eit banebrytande prosjekt er gjennomført i Lusterfjorden, på dugnadsbasis. Ferskvatn frå kraftverket vert ført ned i fjorden for å kvervla opp gunstige næringsemne frå lågare vasslag. Slik vert veksten av gode algar stimulert og blåskjela veks seg giftfrie. Resultata gjev grunn til optimisme. Det trengst ytterlegare innsats også frå staten for å verifisera og implementera resultata.

Kva vil statsråden bidra med?»

Statsråd Svein Ludvigsen: Utviklingen av norsk skjellnæring påvirkes av en rekke faktorer, samtidig som det er forskjellige lokale forutsetninger for oppdrett av skjell langs kysten vår. Det er behov for å se på de forskjellige tiltakene for å utvikle næringen i sammenheng. Noen av problemstillingene som må søkes løst i tiden

framover, er av forsknings- og utviklingsmessig karakter, deriblant forskjellige problemstillinger relatert til framveksten av giftige alger.

Som ett tiltak for å klarlegge muligheter for kontrollert avgiftning av blåskjell ble det i 2001 satt i gang et forprosjekt i Sognefjorden. Prosjektet har bl.a. gått ut på å prøve ut praktiske metoder for avgiftning gjennom lokalitetsforbedring, ved å hente opp rent og næringsrikt dypvann som kan stimulere til mer vekst av giftfrie kiselalger, på bekostning av de giftige algene. Forsøket er gjennomført i Arnafjord i Vik kommune, og kostnadsrammen var 2 mill. kr. Fiskeridepartementet, Landbruksdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet gikk sammen om å finansiere prosjektet. Jeg har selv blitt presentert resultatene, og jeg er enig med spørteren i at her er det store muligheter for å utvikle næring når det gjelder skjell.

Prosjektet som vi snakker om, er senere blitt bygd ut og vil fortsette i 2003. Det ekstra forsøket tar sikte på å modifisere ferskvannsutslippet til Jostedal kraftverk i Luster kommune, slik at mer av det næringsrike dypvannet blir ført opp til overflaten, noe jeg også nevnte i sted. Det ekstra forsøket i Luster er for øvrig en samfinansiering mellom Fiskeridepartementet, Fiskeri- og havbruksnæringsens forskningsfond, Statkraft, Luster kommune og Vik kommune.

De foreløpige resultatene gir grunn til optimisme, og det er nå søkt om tilskudd til en videreføring av prosjektet. Omfanget av prosjektet sammen med hvor langt en er kommet i avklaringen av ulike problemstillinger, tilsier imidlertid – etter mitt skjønn – at prosjektet vurderes i en større sammenheng gjennom det ordinære virkemiddelapparatet. Med det store samlede marine utviklingsbehovet som er der, vil det være viktig å vurdere hvor og hvordan offentlige midler kan føre til mest utvikling. I et land som Norge, med så varierte og gode forutsetninger for utvikling av en mangfoldig akvakultur – herunder også skjell – er det bl.a. regningssvarende å lokalisere spesifikke utviklingstiltak til steder hvor terskelen for gjennombrudd på området vil være lavest. Det er altså også et lokaliseringsspørsmål.

Det ordinære virkemiddelapparatet er etter mitt skjønn godt skodd for slike vurderinger. Blant annet gjennom eksisterende programmer i Norges forskningsråd, og særlig gjennom de brukerstyrte programmene, kan næringen og forskningsmiljøene sammen bli enige om hvor skoen trykker, og hvor innsatsen bør settes inn. Fiskeridepartementets rolle vil være å bistå med føringer av mer overordnet karakter.

Jeg ser positivt på en videreføring for å avklare de problemstillinger som så langt er tydeliggjort.

Rita Tveiten (A): Eg takkar for svaret.

Eg er glad for at fiskeriministeren er interessert i dette saksfeltet, for det har vore veldig mange festtalar om potensialet i fiskeri- og havbruksnæringa opp gjennom åra, der nokon kvar av oss har teke del.

Skjelnæringa har vore spådd ei lysande framtid. Men det er ingen tvil om at algegift er eit av dei viktigaste pro-

blema som må løysast. Utan ei løysing vil store delar av potensialet i næringa ikkje verta nytta, for me har også eit spørsmål om areal her. Det med berre å leita etter lommer der det ikkje er algegift, vil vera ein svært avgrensande faktor for skjelnæringa. Så problemet med algegift må løysast. Løysinga kan òg verta eit eksportprodukt, fordi det faktisk er mange område i heile verda som har dette problemet.

Eg vil gjerne spørja fiskeriministeren om Fiskeridepartementet kan medverka til eit vidare lyft, slik dei faktisk gjorde i 2001.

Statsråd Svein Ludvigsen: Vi kan vel være enige om at det har vært mange festtaler, og det har vært all mulig grunn til å holde festtaler for marin sektor, for potensialet er stort. Samtidig må vi erkjenne at når det gjelder skjell, har gjennombruddet latt vente på seg. Det er nok fordi giftige alger er en begrensende faktor og et problem som vi ennå ikke har løst i tilfredsstillende grad.

De undersøkelserne og det banebrytende prosjektet som spørteren refererer til i Lusterfjorden, er nok et slikt steg som kan føre oss videre. Derfor har Fiskeridepartementet vært med og finansiert det som har vært gjort, i en samfinansiering, og vi gir verbal støtte til å videreføre det. Men vi synes at vi nå er kommet så langt med de relativt små midlene vi har i Fiskeridepartementet til å stimulere enkeltprosjekter, at dette må løftes inn i det ordinære virkemiddelapparatet.

I tillegg er det slik at vi fra Regjeringens side i løpet av våren kommer tilbake til en total gjennomgang av virkemiddelapparatet, hvor innovasjon skal være en av de viktigste kriteriene. Og nå snakker vi om innovasjon til de grader for å utløse et verdiskapingspotensial. Så jeg er positiv, men, som sagt, jeg henviser dette prosjektet inn i de ordinære finansieringskanalene.

Rita Tveiten (A): Det bekymrar meg at det kan sjå ut til at festtalane vil halda fram.

Sjølvsagt har næringa først og fremst bruk for utøvarar som verkeleg vil noko, og som er svoltne på resultat. Dei har me mange av. Men forskingsinnsatsen må intensiverast. Og sjølv om fondet er auka monaleg, ser det ikkje ut til at det er nok.

Eg vil òg minna om at det er viktig å visa potensielle investorar at fiskeriministeren som styresmakt verkeleg vil mykje på dette området. For mykje pengar, også privat kapital, er brent av, og då kan det verta vanskeleg å få investorar til å gå laus på dette igjen dersom dei ikkje ser at me vil nok på dette området. Stortinget har tidlegare uttala at ein skal bruka massivt med pengar på å løysa utfordringane for skjelnæringa. Innsatsen har etter mi mening ikkje stått i samsvar med ambisjonsnivået. Så eg hadde ynskt meg ei litt meir offensiv haldning frå fiskeriministeren si side når det gjeld dette prosjektet, som heilt klart er innovativt.

Statsråd Svein Ludvigsen: Dette er offensivt, og både foregående statsråder og jeg har i 2001, 2002 og 2003 bidratt til å finansiere dette enkeltprosjektet. Fra

min side er det nettopp en offensiv holdning at vi nå løfter prosjektet inn i en større sammenheng, ser til at fiskerirøringens eget forskningsfond kommer med inngrep, at Norges forskningsråd kommer med inngrep, og at de brukerstyrte programmene trer inn, slik at næringen og forskningsmiljøene løfter dette enda høyere opp på dagsordenen.

Fra min side er det så avgjort en offensiv holdning til dette. Men vi må ikke undervurdere at her har vi altså en del biologiske problemstillinger som vi fortsatt anser som uløste. Derfor tror jeg det må legges inn tyngre virkemidler enn de som er lagt inn til nå.

S p ø r s m å l 1 5

Fra representanten Magnhild Meltveit Kleppa til sosialministeren:

«Nederlandske forskarar spreier djup uro når det gjeld verknadene av rusbrus blant ungdom. Nederlandske sjukehus melder om ei rekkje akutthjelpssituasjonar der ungdom har fått overdose av alkohol. Salstala etter at den norske Regjeringa frigjorde rusbrus for sal i butikkane, har stige langt raskare enn handelsstanden forventa.

Kva vil Regjeringa føreta seg?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

Spørsmål 16 er behandlet tidligere.

S p ø r s m å l 1 7

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Frode Hervik til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten May Britt Vihovde.

May Britt Vihovde (V): «Då Askøybrua vart opna i 1992, var det ein føresetnad at det òg skulle vera hurtigbåtsamband mellom Askøy og fastlandet. I dei ti åra som har gått, har «Beinveien» trafikkert sambandet utan offentleg stønad. Den har vore Askøy si forstadsbane – og må kunne kallast eit moderne og miljøriktig alternativ. Ei nedlegging vil vere svært negativt.

Vil statsråden medverka til at «Beinveien» kan bli del av det totale kollektivtilbodet og motta driftsstønad på lik linje med busstransport?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er opptatt av å styrke kollektivtransportens stilling i Bergensområdet og i andre storbyområder. Et godt kollektivtilbud i byene bedrer miljøet lokalt, reduserer behovet for vegutbygging og bidrar til færre køer og økt framkommelighet. I den sammenheng tror jeg det er avgjørende at storbyområdene kan ha størst mulig lokal frihet til å organisere transportsektoren, slik at det legges til rette for økte kollektivandeler og miljøvennlige transportløsninger for øvrig. Jeg tror det er et stort uforløst potensial i å kunne se bl.a. veg- og kollektivsatsing i sammenheng i byområdene.

I tillegg til den økte budsjettsatsingen på tilrettelegging for kollektivtransport i statsbudsjettet for 2003 har

jeg derfor tatt initiativ til et omfattende forsøksarbeid med nye måter å organisere transportsektoren på i de største byområdene. Disse storbyforsøkene vil bli igangsatt fra førstkommande årsskifte, og det vil i løpet av våren bli endelig avklart hvilke byer som skal delta i forsøket. En ny forvaltningsorganisering betyr at mulighetene for at de reisende oppnår tilbudsbedringer, blir styrket. Disse tilbudene bør forbedres. Lokale myndigheter vil i en helt annen grad enn i dag kunne se arealplanlegging, transportkapasitet og trafikkregulerende tiltak i sammenheng.

Til de byene som deltar i forsøket, vil det også kunne bli stilt til disposisjon midler fra en ny insentivordning over Samferdselsdepartementets budsjett med sikte på å styrke og premiere vekst i kollektivtransporten i storbyområdene. Jeg tar sikte på å innføre ordningen i 2004.

Når det gjelder den konkrete problemstillingen med «Beinveien» på Askøy, vil jeg understreke at det fra statens side ikke er noen hindringer for at «Beinveien» kan motta driftsstøtte på lik linje med busstransport. Det er fylkeskommunene som fordeler midlene til drift av lokal kollektivtransport, og det er ingenting i veien for at Hordaland fylkeskommune kan avsette midler til «Beinveien» dersom det er lokalt ønske om en slik prioritering.

Jeg er for øvrig klar over de store utfordringene Bergensområdet står overfor i årene framover med å finne framtidsrettede og miljøvennlige transportløsninger. Bergensprogrammet for transport, byutvikling og miljø tar tak i en del av disse utfordringene, og styrking av kollektivtransporten står helt sentralt i programmet. Jeg håper lokale og sentrale myndigheter sammen kan greie å sørge for at hovedprinsippene i Bergensprogrammet legges til grunn for hele Bergensområdet, slik at vi sikrer miljøvennlige og raske transportløsninger med god nok kapasitet til å møte framtidige, økte transportbehov.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

May Britt Vihovde (V): Eg er veldig glad for det klare svaret som statsråden gir, nemleg at dette er fylket sitt ansvar, og at fylket her faktisk har moglegheit til å gå inn med midlar til «Beinveien» for å sikra han som eit godt kollektivtilbod. Eg veit at statsråden er oppteken av Bergen og dei utfordringane Bergen har, som den første samferdsleministeren som løyver planleggingsmidlar til bybanen.

Men Bergen står overfor ganske store utfordringar, og i dag foregår det ein diskusjon mellom fylkeskommunen og Bergen by om det å delta i dette forsøksprosjektet med å laga gode samarbeidsorgan, og om kven det er som på ein måte skal prioritera kollektivmidlane.

Statsråden nemnde desse insitamenta og desse insentivordningane, og mitt spørsmål blir: Er dei knytte opp til korleis ein organiserer dette, og er statsråden innstilt på å gripa inn og få til ei løysing på den konflikten som er oppstått, for å få ei best mogleg organisering av kollektivtilbodet og prioriteringane i Bergensområdet? Venstre har gått til val på at vi ønskjer at Bergenspolitikarane

sjølve skal få sjå på dette, men eg ser òg behovet for at omlandskommunane rundt Bergen, som faktisk òg er ei viktig brikke som brukarar av det kollektivtilbudet som finst der, må inn i dette og vera med på å gi føringar for korleis ein skal prioritera pengane.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er opptatt av at denne forsøksordningen skal lykkes, på den måten at vi klarer å få til en organisering av kollektivtilbudet i storbyene på en slik måte at flere faktisk velger å reise kollektivt. Dette er en utfordring for mange byer, inkludert Bergen. Jeg ser at det er en uenighet mellom Bergen kommune og fylkeskommunen i forhold til dette forsøket. Jeg ønsker selvfølgelig at det skal bli en enighet mellom dem, slik at vi får gjennomført et forsøk hvor man nettopp kan hente ut de gevinstene som vi er på jakt etter. Jeg kommer til å ta kontakt med Bergen og med fylkeskommunen for å høre hvilke muligheter det er for å bli enig om å få gjennomført et slikt prosjekt. Jeg har tro på at kollektivandelen kan økes, men det krever en del av alle parter, både kommunen, fylkeskommunen og staten.

May Britt Vihovde (V): Eg er veldig glad for at samferdsleministeren no grip fatt i dette og i eit samarbeid finn ei løysing. Men Bergen står overfor ganske store utfordringar. Ein har ein del bruer som bind øyane rundt omkring saman med Bergen – t.d. Askøybrua og Nordhordlandsbrua, som i dag er bompengefinansierte, men som snart blir nedbetalte. Når dei blir nedbetalte, vil endå fleire kjøra over bruene, og her er det store moglegheiter til å laga gode kollektivløysingar. Dersom alle skal ta buss frå Askøy, er heller ikkje det eigentleg godt nok, for presset inn mot byen og inn mot Bergen sentrum er ganske stort. Her er det snakk om kanskje å leggja til rette for eit trafikknutepunkt, eit kollektivknutepunkt, der folk kan setja bilen sin og få ein del fasilitetar, og så setja seg på ein buss eller på ein båt inn mot Bergen. Då blir mitt spørsmål: Vil òg dette vera ting som samferdsleministeren vil sjå på? Det er ikkje nemnt i Bergensprogrammet i det heile, men vil statsråden sjå på dette?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er opptatt av at man nettopp når det gjelder slike utfordringer som det her vises til, kan finne en løsning. Muligheten ligger der allerede i dag, og det vil kunne samordnes enda bedre om man velger å gå med i denne forsøksordningen. Det er viktig at vi ser på storbyene i sammenheng med nabokommunene, for det er snakk om gode arbeidsområder som gjerne går utover kommunegrensene. Derfor er vi nødt til å se det i en større helhet. Det er helt klart at Bergen har en spesiell utfordring i så måte. Det krever at ikke minst Bergen kommune griper fatt i det, at vi fra statlig hold griper fatt i det, for vi har bl.a. ansvaret for en del av vegsystemet, og at fylkeskommunen griper fatt i det, og at vi sammen ser hvilke løsninger som kan imøtekommes, slik at vi får en god kollektivandel og et godt miljø, ikke minst i forhold til arealutnytingen i en by som Bergen.

S p ø r s m å l 1 8

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille samferdsleministeren følgende spørsmål:

«Mellomstore biler mellom 3,5 og 7,5 tonn har ikke lov til å kjøre fortere enn 80 km/t selv om fartsgrensen kan være både 90 og 100 km/t enkelte steder. Mange av disse bilene er privatbiler/firmabiler og brukes dermed som vanlige personbiler.

Ser statsråden at forskriftene, som første gang ble vedtatt i 1957 og behandlet på nytt i 1986, ikke har tatt hensyn til bilparkens utvikling i Norge?»

Statsråd Torild Skogsholm: Det er, slik representanten Bredvold poengterer, fastsatt i regelverket i dag at på vegstrekninger med særskilt fartsgrense høyere enn 80 km i timen må motorvogn med tillatt totalvekt 3,5 tonn eller mer eller motorvogn med tilhenger ikke kjøres fortere enn 80 km/t.

Det er hensynet til trafikksikkerheten som er bakgrunnen for dette. De fleste tyngre kjøretøy har vanligvis ikke kjøreegenskaper som er slik at kjøring i hastighet over 80 km/t kan forsvares ut fra trafikksikkerhetshensyn. Jeg vil spesielt trekke fram at slike kjøretøy har lavere krav til bremsekapasitet enn personbiler. Dette innebærer at enkelte kjøretøy i denne kjøretøyklassen vil ha større bremselengde enn kjøretøy under 3,5 tonn.

Samferdselsdepartementet bad imidlertid i september i fjor Vegdirektoratet utarbeide forslag til regelverk som åpner for at busser som tilfredsstillter definerte sikkerhetskrav, bl.a. ABS-bremser, hyppige kontroller og bilbelte på alle plasser, gis adgang til å følge skiltet fartsgrense der denne er over 80 km/t.

Innslaget av biler ment for persontransport med maksimalt tillatt totalvekt mellom 3,5 tonn og 7,5 tonn har økt de siste årene, og en god del av disse har kjøreegenskaper som tilsvarer lettere personbiler. Jeg er derfor positiv til å se på muligheten for å gi kjøretøy som har kjøreegenskaper tilsvarende personbiler, lov til også å følge fartsgrenser på 90 og 100 km/t. Derfor vil jeg be Vegdirektoratet vurdere konsekvensene av en slik regelendring.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som denne gangen var positivt, slik jeg ser det. Jeg takker en gang til for det.

Det er jo ganske mange biler av denne typen i Norge. Drøyt 30 000 biler har en totalvekt på 3 500–7 500 kg. Blant annet er det ca. 3 000 Chevrolet Tahoe, og det er ca. 3 000 Chevrolet Suburban etc. Dette er gode, trygge biler som ofte brukes som familiebil/firmabil, og som har utstyr og sikkerhet minst på linje med en vanlig familiebil. Jeg tror nok både statsråden, jeg og andre heller ville sitte i en Chevrolet Suburban f.eks. – nå ble det mye reklame, men ha meg unnskyldt – enn f.eks. en Nissan Micra. Det sier seg selv at det er tryggere å sitte i en stor bil istedenfor i en liten bil hvis det skulle skje noe. Derfor er det kanskje viktig at denne type biler får mulighet

til å følge den samme trafikkrytmen som andre biler der det kan kjøres 90 km/t, og der det kan kjøres 100 km/t.

Statsråd Torild Skogsholm: For meg er sikkerheten viktig. Det har jeg sagt mange ganger i denne sal, så også i forhold til dette området. Jeg er opptatt av at vi både må se på risikoen for dem som kjører i de aktuelle bilene, og den risikoen de representerer for andre i trafikkbildet. Ut fra det vi vet om hvor fort det kjøres, f.eks. av busser og for så vidt de andre biltypene som her er nevnt, ser jeg grunn til å gå gjennom regelverket og se om det er på tide med en regelendring.

Som sagt: De analysene man gjør av risikoen, vil være førende.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker nok en gang for svaret.

Jeg skal ikke tøyne denne saken noe mer. I hvert fall slik jeg forstår statsråden, tror jeg vi har samme mål med dette, at vi får like regler for tilnærmet like biler.

S p ø r s m å l 19

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Audun Bjørlo Lysbakken til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Bjørn Lothe.

Bjørn Lothe (SV): Eg vil gjerne stilla følgjande spørsmål til samferdselsministeren:

«Denne vinteren har me på ny sett store vogntog som er dårleg skodde for å koma seg over norske fjelloverganger. Til dømes har dette vore eit merkbart problem både i Rullestadvjuvet og ved Røldal–Haukeli på E134. Ofte gjeld dette utanlandske trailerar utan kjettingar og med dårlege dekk og dårleg utrusting for norske vintertilhøve. Det fører til farlege situasjonar og meirarbeid for vegetaten og politiet.

Kva tiltak vil statsråden innføra for å bøta på dette?»

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg er svært opptatt av å redusere de trafikksikkerhets- og fremkommelighetsproblemene som tunge kjøretøy med dårlig dekkutrustning skaper i vintersesongen. I den sammenheng er det viktig at vi har et godt regelverk, og at de kontrollerende myndigheter følger opp etterlevelsen av regelverket.

Dagens regelverk gir gode muligheter for å stoppe kjøretøy som ikke er skodd for føreforholdene. Gjeldende bestemmelser sier at kjøretøy ikke må brukes uten at «det er sikret tilstrekkelig veggrep i forhold til føret», og at manglende overholdelse av bestemmelsene kan medføre bruksforbud. Bestemmelsene slår også fast at kjøretøy med tillatt totalvekt over 3,5 tonn skal medføre kjetting «hvis det kan ventes kjøring på offentlig veg som er snø- eller isdekket».

Det er derfor ikke riktig at det med dagens regler bare er påbudt å ha med kjetting når en skal kjøre på spesiell værharde strekninger, slik det er blitt påstått i media i den siste tiden. Avhengig av type regelbrudd og alvorlighetsgraden på dette åpner dagens regler for nedleggelse av

bruksforbud på stedet, ileggelse av gebyr og politianmeldelse.

Det er i statsbudsjettet for 2003 lagt opp til økt innsats på dette området, slik at det samlede antallet tungbilkontroller økes fra 280 000 i 2002 til 300 000 i år. I 2001 ble 220 000 tungbiler kontrollert.

Jeg har nylig i et brev til Vegdirektoratet understreket betydningen av skjerpet innsats og streng kontroll med vinterutrustningen på tunge kjøretøy.

Vegdirektoratet har bedt Statens vegvesens regioner om at det gjennomføres flere og mer målrettede kontroller av dekkutrustning og bruk av kjetting.

Vegvesenets informasjonskampanje «Donna Diesel» skal videreføres. Denne kampanjen retter seg mot utenlandsk tungtransport, og målet er å nå fram til sjåfører, transportselskaper og speditører med opplysninger om forhold og regler som gjelder vintertrafikk på norske veier. Det vil særlig legges vekt på å få fram slik informasjon til sjåfører og selskaper fra Russland, Estland, Latvia, Litauen, Polen, Ungarn, Tsjekia og Romania.

Jeg har ellers bedt Vegdirektoratet om nøye å følge utviklingen med hensyn til antall ulykker som følge av dårlig dekkutrustning på tunge kjøretøy i inneværende sesong. Dersom de tiltak som er iverksatt inneværende sesong, ikke har tilfredsstillende effekt, er jeg innstilt på at det må legges opp til en forsterket virkemiddelbruk neste vintersesong.

Bjørn Lothe (SV): Eg vil takka statsråden for svaret. Eg er glad for at ho tek tak i dette problemet.

I tillegg vil eg gjerne nemna at i dag kjøper me transportenester der dei er rimelegast. Det medfører at utanlandske vogntog, særskilt mange av dei frå Aust-Europa – som statsråden òg var inne på – har vorte eit vanleg syn vinterdagar på norske fjelloverganger. Det største problemet er at førarane av desse vogntoga frå aust ofte ikkje anar kva ein glatt norsk vinterveg kan by på. Dei vantar ofte kjettingar, dei har dårlege dekk, dei har lite eller ingen pengar med seg, og dei klarar ikkje å gjera seg forstått, verken på engelsk eller på norsk. Det fører såleis til stor trafikkfare og kork for andre vegfarande, med dei utgiftene og ulempene det fører med seg både for næringslivet og for folk flest.

Eg må difor oppmoda statsråden om ikkje berre å syna til regelverket, men òg ta regelverket aktivt i bruk, også på regionalt plan.

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg understreket i svaret mitt i stad, er det nettopp det vi griper fatt i. To ting: Det er kontrollen, som vi øker i betydelig grad, og håndheving av regelverket. Det er muligheter for å sanksjonere, og de skal brukes. Det er den mest effektive måten å få bukt med dette problemet på. I tillegg er det viktig med informasjon. Begge de områdene griper vi fatt i nå – informasjon om regelverket og kontrollen. Uten at vi lykkes på dette området, er jeg redd for at vi ikke lykkes totalt sett. Derfor er vi nødt til å satse på begge disse områdene.

Bjørn Lothe (SV): Eg takkar statsråden.

Me må ha eit regelverk – me må ha eit generelt regelverk. Eg skal ikkje dra inn nokon generell EØS-skepsis i dette, men eg vil gjerne peika på at regelverket treng lokale og regionale tilpassingar. Me treng ikkje den same utrustinga på ein salta stamveg i Østfold som på resten av riksvegnettet, som f.eks. Rv 7 over Hardangervidda eller E134 over Haukeli. Både politiet og vegvesenet lokalt må få arbeidsrom slik at dei kan ta raske avgjerder, både på svenskegrensa og ved fjellovergangane våre. Grunnleggjande trafikktryggleik er langt viktigare enn ein teoretisk flyt av dårlege vogntog over landegrensene.

Eg er glad for at statsråden framleis vil arbeida med dette, og eg ventar då på at det vert sett fart i dette viktige arbeidet.

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil understreke at vi har satt fart i dette arbeidet. Det satses betydelig mer på dette arbeidet i år enn i fjor, og vi kommer til å fortsette med denne satsingen.

Igjen: Det er sendt brev rundt til alle regionene om at dette er en viktig sak som skal prioriteres i vinter. Både Statens vegvesen og politiet har et ansvar på dette området. Det blir fulgt opp.

S p ø r s m å l 2 0

Fra representanten Trine Skei Grande til forsvarsministeren:

«Verden er inne i en spent situasjon, og av erfaring vet vi at det i slike situasjoner er viktigere enn noen gang at folkerettslige og juridiske problemstillinger er avklart. Venstre ønsker derfor en klargjøring av retningslinjene for norsk deltakelse i flernasjonale militæroperasjoner, en problemstilling som Amnesty Norge bl.a. har vært opptatt av.

Hvordan kan statsråden sikre at norske styrker følger norske internasjonale forpliktelser hvis de opererer under andre lands kommando?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 2 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Ulf Erik Knudsen til miljøvernministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av miljøvernministeren.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg tillater meg å stille et spørsmål som følger:

«Direktoratet for naturforvaltning har levert en vurdering av utvidet fredning av et svært stort område i Rollag Østfjell (Trillemarka–Rollagsfjell) i Buskerud. Rollag kommunestyre har uttrykt sterk skepsis til den faglige begrunnelsen og den manglende lokale medvirkningen som har fulgt saksbehandlingen.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre lokal medvirkning og medbestemmelse om bruken av de arealer som det nå er verneforslag på?»

Statsråd Torild Skogsholm: 13. desember 2002 ble ca. 40 km² i Trillemarka vernet som naturreservat. Det verneforslaget som spørsmålet omhandler, er et forslag om en utvidelse med totalt ca. 160 km² i tilliggende områder. Jeg vil først kort oppsummere historikken i saken.

Ved tidligere registreringer i forbindelse med barskogvernet ble det dokumentert verneverdier i de tilliggende områdene, men disse arealene ble den gang tatt ut av prosessen på grunn av begrensede arealrammer for barskogvernet. Basert på disse tidligere registreringene, og supplert med nye registreringer av miljøvernverdiene i området, har bl.a. Norges Naturvernforbund og Natur og Ungdom engasjert seg for et utvidet skogvern i området. Disse organisasjonene foreslo 9. september 2002 opprettelse av et naturreservat i området.

For dette området har skogeierne på frivillig basis avstått fra vesentlige hogster i driftssesongen 2001–2002, noe jeg mener vitner om ansvarlighet fra skogeierne side.

Høsten 2002 henvendte bl.a. skogeierlagene i området og Rollag kommune seg til Miljøverndepartementet om saken. I møte med Miljøverndepartementets politiske ledelse 2. oktober 2002 vektla representantene fra de lokale skogeierlagene og Viken Skogeierforening behovet for en avklaring om utvidelsesforslaget på ca. 160 km². I etterkant av dette møtet sendte Miljøverndepartementet 24. oktober 2002 brev til de lokale skogeierlagene, Viken Skogeierforening og Rollag kommune, hvor status for området på det tidspunktet ble klarlagt.

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2003 stilte Stortingets energi- og miljøkomite 15. november 2002 spørsmål om hva Regjeringen ville gjøre for å sikre at det ikke skulle skje uønskede inngrep i området.

I mitt svar til Stortinget i brev av 20. november 2002 fremgikk det bl.a. at Landbruksdepartementet i samråd med Miljøverndepartementet ville innføre meldeplikt for hogst i området. I tillegg fremgikk det at Miljøverndepartementet bad Direktoratet for naturforvaltning om en faglig vurdering av verneforslaget.

Den midlertidige meldeplikten for hogst i området ble innført av Landbruksdepartementet 4. desember 2002. I prosessen med å utforme vilkårene for meldeplikten var det direkte kontakt mellom myndighetene og skogeierne organisasjoner. Videre anbefalte Direktoratet for naturforvaltning 16. desember 2002, ut fra foreliggende dokumentasjon om verneverdier og inngrep i området, at det bør settes i gang en formell saksbehandlingsprosess etter naturvernloven. Som grunnlag for sin anbefaling har direktoratet benyttet registreringsrapporter og faglig dokumentasjon fra bl.a. Norsk institutt for naturforvaltning – NINA – og Fylkesmannen i Buskerud. Direktoratet har også vist til evalueringen av skogvernet i Norge som ble

utført av NINA og Skogforsk i 2002, som grunnlag for sine vurderinger.

Dette viser at det har vært betydelig kontakt mellom myndighetene og skogeierne organisasjoner i denne saken.

Miljøverndepartementet har foreløpig ikke tatt stilling til tilrådingen fra Direktoratet for naturforvaltning. De ulike momentene i saken vil bli grundig vurdert før det eventuelt settes i gang en formell saksbehandlingsprosess for å vurdere et vern av området. Hvis det settes i verk en slik prosess, vil det bli lagt stor vekt på å sikre innspill og medvirkning fra lokalt berørte parter i saken, og både verneverdier, brukerinteresser og avgrensning vil bli nærmere vurdert som en del av en eventuell saksbehandlingsprosess.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg vil takke for svaret.

Det er ikke bare i Rollag at verneforslagene har skapt reaksjoner. Fra Sigdal kommune er det også kommet sterke reaksjoner. Ifølge Drammens Tidende har kommunen kun fått tre dager på seg til å uttale seg om et forslag. Sigdal kommune har også i kommunestyremøte vedtatt å gå til sak mot staten i forbindelse med verneplanene. En av de sterkeste kritikerne til det som har skjedd, er statsrådens egen partikollega, Runolv Stegane, som sier til Drammens Tidende den 15. februar 2003 at det er liten eller ingen respekt for at de lokale myndigheter skal inn i verneprosessen på et tidlig tidspunkt.

Vil statsråden på basis av dette foreta nye vurderinger av det løpet som er lagt opp, for å sikre et lavere konfliktnivå enn det som foreligger pr. i dag?

Statsråd Torild Skogsholm: Jeg vil si at i forhold til slike problemstillinger som vi her diskuterer, er det viktige prinsipper om et viktig område som skal fastlegges. Spørsmål knyttet til slike prinsipper vil prinsipielt og generelt bli lagt fram for Stortinget. Det vil vi komme tilbake til i en egen stortingsmelding i løpet av våren.

Når det gjelder den kontakten som man har med lokale berørte interesser, vil jeg vise til at det legges opp til en prosess som innebærer at de som er berørt, skal få anledning til å meddele sine synspunkter på de forslag som blir forelagt. Jeg vil minne om at departementet ikke foreløpig har tatt stilling til de tilrådingene som foreligger fra Direktoratet for naturforvaltning.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Jeg takker også for det svaret, og jeg oppfatter det i positiv retning i forhold til det jeg spør etter.

Statsråden var inne på Naturvernforbundets og Natur og Ungdoms deltakelse i denne saken. Hennes partikollega Stegane har uttalt til Drammen Tidende at Naturvernforbundet og Natur og Ungdom består av mennesker som har et tilnærmet fanatisk forhold til vern. Det er interessant å se at man legger dette til grunn i sin saksbehandling.

Et annet forhold er de enkeltmenneskene dette gjelder. Ifølge Stegane igjen har man eksempler i Sigdal på unge skogbrukere som er helt avhengige av å hugge i

skogen for å betale renter og avdrag, og som nå, på grunn av den prosessen som er startet, har store økonomiske problemer. Jeg må be om statsrådets kommentar til det.

Statsråd Torild Skogsholm: For meg er det umulig å forholde meg til slike innspill direkte her i Stortinget. Det håper jeg jeg får en viss forståelse for. Jeg er opptatt av at innspill av den karakter kommer inn i den forestående prosessen. Det kan jeg forsikre om at jeg også vil melde tilbake til miljøvernministeren.

S p ø r s m å l 2 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øyvind Korsberg til miljøvernministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av miljøvernministeren.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg vil stille følgende spørsmål:

«I Skibotn i Storfjord kommune er det vedtatt et omfattende barskogvern. Lokalt i Skibotn har det hele tiden vært stor motstand mot verneprosjektet, noe de aller fleste lokale høringsinstanser gav uttrykk for. Storfjord kommune har to ganger sagt nei til verneplanen, og de berørte parter lokalt føler seg overkjørt av sentrale myndigheter.

Hvilke konfliktdependende tiltak har statsråden iverksatt for å imøtekomme lokalbefolkningen og det lokale demokratiets ønsker?»

Statsråd Torild Skogsholm: Barskogvernet i Storfjord kommune og delplanen for Nord-Norge ble vedtatt under Stoltenberg-regjeringen 21. desember 2000.

Når det gjelder prinsippene for gjennomføringen av barskogplanen, er disse nedfelt i barskogvernmeldingen og Stortingets behandling av denne, jf. St. meld. nr. 40 for 1994-95 og Innst. S. nr. 220 for 1995-96.

I arbeidet med denne planen har det vært et mål at de områder som vernes, skal være representative for den store variasjonen vi har i den norske skognaturen. Samtidig har det vært viktig at planen skal gjennomføres med så liten konfliktgrad som mulig.

Stortinget gav også signaler om at arealer i størst mulig grad skulle finnes på statens egen grunn for å redusere konfliktene. Dette er også tilfellet i Storfjord kommune, der de to lokalitetene helt eller delvis ligger på statens grunn, Statskog.

Vernet i Storfjord kommune har møtt noe lokal motstand. I verneplanprosessen ble det derfor foretatt arealreduksjon.

Ved gjennomføring av vernet ble det også tatt hensyn til den tradisjonelle næringsmessige utnyttning av områdene. Sanking av bær og sopp, jakt og fiske, tradisjonell beiting, vedlikehold av anlegg og motorferdsel på snødekt mark i forbindelse med reindriften er derfor tillatt. Det er også tatt hensyn til allmennheten. Vanlig ferdsel og bruk av områdene er tillatt.

Etter søknad kan det videre gis tillatelse til nødvendig motorferdsel når det gjelder jakt, fiske og vedlikehold av anlegg. Nødvendig motorferdsel på barmark i forbindel-

se med reindrift kan også tillates etter søknad. Det samme gjelder oppsetting av gjerder i forbindelse med beiting. I Lullefjellet naturreservat er det også tillatt med motorferdsel langs en traktorvei, samt merking og vedlikehold av stier og løyper.

For å dempe konflikter er det i ett tilfelle arbeidet med makeskifte.

Avslutningsvis vil jeg understreke at vi ikke må glemme det ansvaret vi har for å ta vare på verneverdiene i skog, der bl.a. nær halvparten av de truede artene i Norge lever. Her har vi klare internasjonale forpliktelser. Jeg mener at eksportrettede næringer som skogbruk og treforedling vil tjene på å kunne dokumentere gode miljøhensyn i vid forstand, inkludert et nettverk av viktige verneområder.

Miljøvernministeren har tidligere varslet at han i tilknytning til fremleggelsen av stortingsmeldingen om Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand vil legge fram forslag om nye grep i gjennomføringen av det framtidige skogvernet. I dette arbeidet vil det bli viktig å redusere konfliktnivået så langt det er mulig, samtidig som den faglige kvaliteten i vernearbeidet må opprettholdes. Miljøvernministeren har i samarbeid med Norges Skogeierforbund iverksatt et pilotprosjekt rettet mot frivillig vern av skog. Hensikten med pilotprosjektet er å klarlegge forutsetninger for at frivillig vern kan bli en viktig arbeidsmåte i det videre skogvernet.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for en teknisk gjennomgang av saken. Det var ikke mye svar på det spørsmålet jeg har stilt, og da kan jeg vel tolke det slik at man har gjort svært lite for å imøtekomme lokalbefolkningens og lokaldemokratiets ønske med hensyn til konfliktdependende tiltak.

Nå er det jo slik at Regjeringen har en høy verneprofil både til lands og til sjøs. Ofte blir den private eiendomsretten overkjørt, og man får da innskrenkning i næringsvirksomhet, ofte i næringssvake områder. Til sjøs har Regjeringen tatt til orde for at man skal konsekvensutrede eksempelvis Barentshavet før man tillater næringsvirksomhet, og da vil jeg spørre statsråden om hvilke uavhengige konsekvensutredninger som er foretatt før vernevedtaket ble gjort i denne saken og eventuelt andre saker.

Statsråd Torild Skogsholm: For det første vil jeg si at jeg ikke synes svaret var en generell teknisk gjennomgang, jeg var jo bl.a. inne på prinsipper som Stortinget hadde lagt til grunn når det gjelder politikken på området, bl.a. at arealer i størst mulig grad skulle finnes på statens egen grunn for å redusere konfliktene. Og som jeg var inne på, var det tilfellet akkurat her.

Når det ellers gjelder prinsipper knyttet til politikken på dette området, har jeg allerede sagt at det kommer vi tilbake til i en egen melding om rikets miljøtilstand. Den tar vi sikte på å legge fram i løpet av våren, og da vil det bli full anledning til å drøfte prinsipper knyttet til politikken på dette området.

Øyvind Korsberg (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, men siden lokaldemokratiet i svært mange sammenhenger blir framholdt som et viktig organ – og her har altså Storfjord kommune to ganger enstemmig sagt nei til verneplanen – vil jeg allikevel spørre: Vil man i forbindelse med framleggelsen av meldingen om rikets miljøtilstand vektlegge lokaldemokratiets avgjørelser i større grad, eller vil man fortsette med å overkjøre lokaldemokratiet like glatt og arrogant som man har gjort til nå?

Statsråd Torild Skogsholm: Som jeg har vært inne på i flere omganger nå, er vi opptatt av å legge til rette for at det blir minst mulig konflikter. Det vil ligge til grunn for det videre arbeidet også i framtiden. Vi snakker nå om en overordnet politikk på dette området. Ønsker vi å ha en politikk på dette området, vil det nødvendigvis ha noen konsekvenser, men vi skal selvfølgelig gjøre det vi kan for å unngå unødige konflikter.

S p ø r s m å l 23

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Øyvind Vaksdal til miljøvernministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av miljøvernministeren.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg vil stille følgende spørsmål:

«Det er planlagt å innføre kvoter for klimautslipp fra de deler av industrien som ikke betaler CO₂-avgift. Ifølge oppslag i Dagens Næringsliv 31. januar viser en rapport fra SINTEF og Veritas at det blir dyrere for industrien å kutte klimautslipp enn Regjeringen først forutsatte.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at norsk industri ikke blir påført særnorske kvoteordninger som gjør dem skadelidende i forhold til konkurrerende industri i utlandet?»

Statsråd Torild Skogsholm: Hovedmålet med å innføre et tidlig kvotesystem fra 2005 for klimagassutslipp som i dag ikke er omfattet av CO₂-avgift, er å få utløst ytterligere kostnadseffektive tiltak i Norge. Det legges stor vekt på at kvotesystemet ikke blir utformet så stramt at virksomheter som er lønnsomme med en internasjonal kvotepris i Kyoto-perioden, nedlegges på grunn av særlig høye klimakostnader før 2008. Disse hensynene vil bli ivarettatt ved den endelige utformingen av enkeltelementene i kvotesystemet i en egen odelstingsproposisjon. Blant annet legges det opp til at kvotene skal tildeles vederlagsfritt under det tidlige kvotesystemet.

Regjeringen har innledet en dialog med industrien om bl.a. mulige utslippsreduksjoner og kostnadene ved disse. Tatt i betraktning at industrien har vurdert tiltak over en kortere tidsperiode enn myndighetene, må det sies å være godt samsvar mellom det tallmaterialet myndighetene har utarbeidet, og det industriens organisasjoner, bl.a. PIL, nå har kommet fram til.

Ambisjonsnivået for det tidlige kvotesystemet, dvs. utgangspunktet for den samlede tildelingen av vederlags-

frie kvoter, er at utslippene skal reduseres med 20 pst. sammenliknet med i 1990. Regjeringen ønsker imidlertid at antallet tilgjengelige kvoter skal reduseres ved nedleggelser og økes ved utvidelser i produksjonen. Ambisjonsnivået for kvotesystemet ble ikke bestemt bare på grunnlag av SFTs tiltaksanalyse, men ut fra en totalvurdering.

Hvitboken viser ellers at prosessindustrien allerede er på god veg til å oppfylle ambisjonsnivået i kvotesystemet. Når det også gis muligheter for å bruke kvoter som er godkjent under Kyotoprotokollen og fra prosjektbasert samarbeid om utslippsreducerende tiltak innenlands, skulle det være tilstrekkelig med sikkerhetsventiler til at byrdene for industrien ikke blir urimelige.

Regjeringen ønsker å samarbeide med andre land om kvotehandel, og det kan bli aktuelt å samarbeide med EU allerede fra 2005. I sitt videre arbeid med utformingen av kvotesystemet vil Regjeringen derfor ta utviklingen i EU på dette området med i sine vurderinger.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

I innstillingen til klimameldingen uttrykker flertallet ønske om at konkurransevnen til industrien skal opprettholdes til tross for innføring av kvotesystem. Stortingsflertallet bad Regjeringen om å føre en nær dialog med industrien, og understreket at klimakostnadene for de kvotepliktige før 2008 ikke måtte bli for høye.

Hvilke tiltak vil statsråden inkludere i klimapolitikken for å kompensere for at kostnadene nå åpenbart viser seg å bli langt høyere enn det Regjeringen i utgangspunktet la til grunn?

Statsråd Torild Skogsholm: Vi er opptatt av at vi skal ha et skånsomt utformet system. Vi er opptatt av at vi har en industri vi gjerne vil beholde, og vi er samtidig opptatt av at vi skal finne en kostnadseffektiv reduksjon av disse utslippene. Jeg vil understreke at det er en nær dialog med næringen, og det er en nær dialog med EU. Jeg har lyst til å gi honnør til industrien, som jeg mener har tatt tak i denne utfordringen på en konstruktiv måte.

Derfor tror jeg vi skal klare å finne et system som ivaretar industrien, samtidig som vi kan finne effektive løsningsalternativer i forhold til utslipp.

Øyvind Vaksdal (FrP): Jeg takker igjen for svaret.

Alt tyder dessverre på at både stortingsflertallet og Regjeringen insisterer på å innføre et tidlig kvotesystem – dette til tross for høye kostnader og sviktende konkurransevne i norsk industri. Regjeringen og stortingsflertallet har lagt til grunn at kvotesystemet skal utformes slik at det bidrar til å forhindre utflytting av virksomhet fra Norge, samtidig som utslippsmålene nås.

Hvordan vurderer statsråden mulighetene for å koble opp et slikt norsk kvotesystem til et eventuelt framtidig kvotesystem i EU?

Statsråd Torild Skogsholm: Vi har allerede eksempler på land som har innført et slikt kvotesystem. Det foregår en dialog mellom oss og EU i forhold til et kvotesystem fra 2005. Det er helt riktig at dette er et internasjonalt problem. Det er derfor behov for å komme fram til prinsipper som kan brukes i ulike land, som vil kunne føre til at vi når målene både internasjonalt og i Norge, samtidig som vi tar vare på industrien på en god måte. Det krever at vi får utformet et system som er fleksibelt nok, og som gjør at vi får utløst de kostnadseffektive tiltakene, at vi tar de tiltakene som gir størst resultat til lavest mulig kostnad, hele veien.

Til slutt: Det foregår her en prosess hvor industrien er involvert, og det er viktig for at vi skal få til et godt system.

Presidenten: Dermed er sak nr. 1 ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.40.
